

MILIEU-EN NATUURRAAD VAN VLAANDEREN

Verslag hoorzitting

van 9 juli 2002

**omtrent de Belgische zeevisserij en de hervorming
van het Gemeenschappelijk visserijbeleid**

62494

Overname wordt verwelkomd, mits bronvermelding

© 2002 Milieu- en Natuurraad van Vlaanderen
Kliniekstraat 25, vierde verdieping
B-1070 Brussel
tel. 02-558 01 30
fax 02-558 01 31

De sprekers

- **Lic. Jan Haelters**, Beheerseenheid van het Mathematisch Model van de Noordzee en het Schelde-estuarium (BMM), "EGUERMIN" gebouw, 3de en 23ste Linieregimentsplein, 8400 Oostende
- **Ir. Jean-Francois Verhegghen**, Dienst voor Zeevisserij, Administratief Centrum, Vrijhavenstraat 5, 8400 Oostende
- **Ir. Jacques Verborgh**, Dep. Head of Unit Directoraat-generaal Visserij, Europese Commissie, 1049 Brussel
- **Dr. ir. Rudy De Clerck**, Departement Zeevisserij, Ankerstraat 1, 8400 Oostende

Deelnemers

MiNa-Raadsleden: Rudi Verheyen (voorzitter MiNa-Raad), Hubert David (ondervoorzitter MiNa-Raad), Esmeralda Borgo (BBL), Erik Grietens (BBL), Jos Gysels (Natuurpunt), Walter Roggeman (Vlaamse Hoge Raad voor Natuurbehoud), Jan Spaas (Vlaamse Hoge Bosraad), Piet Vanden Abeele (UNIZO), Steven Vanholme (Natuurpunt), Rudi Yseboodt (Vlaamse Hoge Raad voor Riviervisserij), Dirk Knapen (BBL), Christiaan Van Hoorebeke (BBL)

Externe experts: Kathy Belpaeme (Provincie West-Vlaanderen), Manu Desutter (UNIZO), Jan Mees (VLIZ), Frank Reinders (Europese Commissie - DG Visserij), Ronny Schallier (BMM), Jan Seys (VLIZ), Angeline Van den Rijse (ABVV), Ilse Vanhoutteghem (GOM West-Vlaanderen)

Medewerkers secretariaat MiNa-Raad: Jan Verheeke (Directeur wnd.) en de adjuncten van de directeur Dirk Uyttendaele (secretaris werkgroep), Francis Noyen, Tomas Velghe, Eefje Vlietinck

Verslag

Walter Roggeman, voorzitter van de werkgroep van de MiNa-Raad verwelkomt de sprekers en de aanwezigen voor de hoorzitting omtrent de Belgische zeevisserij en de hervorming van het Gemeenschappelijk visserijbeleid. De combinatie van MiNa-Raad en zeevisserij is niet evident, maar er zijn op dit moment voldoende aangrijpingspunten voor de Raad om rond dit onderwerp te werken. Enerzijds is de Europese Commissie met nieuwe voorstellen

gekomen over het Gemeenschappelijk visserijbeleid en anderzijds is er het feit dat de visserij sedert 1 januari 2002 tot de Vlaamse bevoegdheden behoort. Er is ook nog een derde reden, met name dat de EEAC (European Environmental Advisory Councils) waarvan de MiNa-Raad deel uitmaakt ook een standpunt willen voorbereiden rond de voorstellen van de Europese Commissie. Daarom zal een werkgroep opgericht worden binnen de MiNa-Raad om een advies voor te bereiden. Belangrijke adviezen worden voorafgegaan door een hoorzitting waar specialisten worden uitgenodigd en waar ook andere experts worden uitgenodigd die niet onmiddellijk tot de MiNa-Raad behoren om het thema in zijn totaliteit toe te lichten.

Een eindadvies zou in december af moeten zijn. Voorafgaand zullen een aantal werkgroepvergaderingen plaatsvinden. Er wordt nu al voorgesteld om de werkgroep uit te breiden met een aantal externe deskundigen. Nu reeds wordt gedacht aan experts van het VLIZ (Vlaams Instituut voor de Zee) en van BMM. Het advies zou reeds een zekere maturiteit moeten hebben in oktober omdat dan een vergadering van de EEAC-werkgroep gepland is.

Na de uiteenzetting van de verschillende sprekers is een discussieronde voorzien. Ook de commentaren en argumenten die daar aan bod komen, zullen later gebruikt worden bij de voorbereiding van het advies. Hierop geeft de voorzitter het woord aan Jan Haelters.

I. De invloed van de visserij op het ecosysteem

Lic. Jan Haelters, wetenschappelijk medewerker BMM

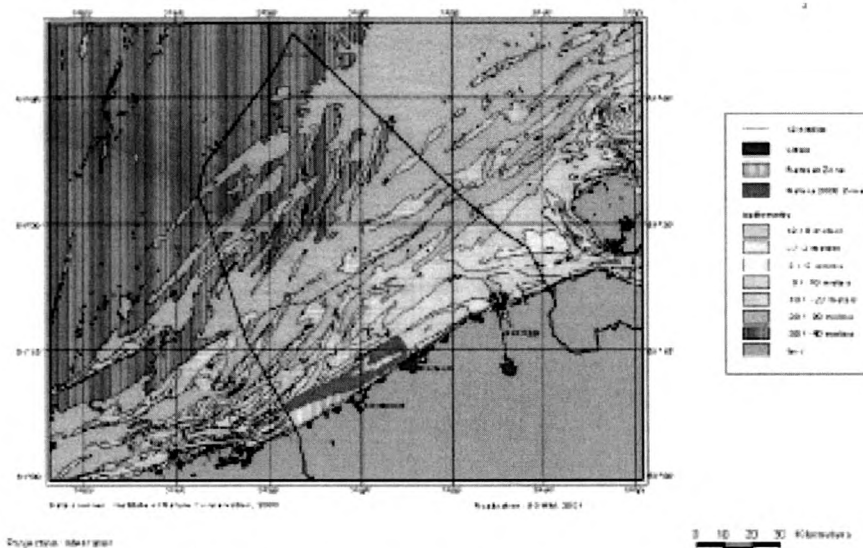
Jan Haelters dankt voor de uitnodiging. Hij stelt eerst de Beheerseenheid van het Mathematisch Model van de Noordzee en het Schelde-estuarium (BMM) voor. BMM is een departement van het KBIN (Koninklijk Belgisch Instituut voor Natuurwetenschappen). BMM is bevoegd voor het naleven van internationale conventies over mariene milieubeleid die door België geratificeerd werden. Een van de opdrachten betreft het adviseren van vergunningen voor bepaalde activiteiten op zee, milieueffectenbeoordelingen, marien toezicht op zee m.b.t. milieu, coördinatie van monitoring en onderzoek in geval van vervuiling, algenbloei, strandingen van zeezoogdieren en zeevogels enz. Daarvoor beschikt BMM over een aantal middelen zoals het schip de Belgica, een vliegtuig dat uitgerust is om olieverontreiniging op te sporen en te documenteren en een snel toezichtvaartuig.

De wetgeving op zee is vooral internationaal. De zee is veel meer internationaal dan het land en er bestaan dan ook een aantal internationale verdragen en overeenkomsten die op zee van kracht zijn:

- UNCLOS is een zeerechtverdrag van de Verenigde Naties.
- MARPOL is het verdrag ter preventie van verontreiniging door de scheepvaart; OSPAR, het "Oslo-Parijs"-verdrag ter bescherming van het milieu van het noordoosten van de Atlantische Oceaan.
- De Noordzeeconferenties zijn niet wettelijk bindend maar wel belangrijk omdat vele afspraken van de Noordzeeconferenties naderhand opgenomen worden in één van de andere bindende conventies.
- Specifiek voor natuurbehoud is er het Ramsar-verdrag ter bescherming van waterrijke gebieden, meer bepaald voor watervogels.
- Het ASCOBANS-verdrag ter bescherming van kleine walvisachtigen in de Noordzee en de Baltische Zee.
- EG-Richtlijnen, de belangrijkste voor natuurbehoud zijn de habitatrichtlijn en de vogelrichtlijn.

In de Belgische mariene wateren zijn een aantal beschermde gebieden aangeduid. De bescherming was tot nu toe vooral preventief: de gebieden krijgen een status. Indien er zich daar nieuwe activiteiten zouden aandienen, dan moet met die status rekening gehouden worden. In 1984 werd "De Vlaamse Banken" als Ramsar-gebied aangeduid. Onder de habitatrichtlijn werd de "Trapegeer-Broersbank" voorgesteld voor opname in een netwerk van Europese natuurgebieden.

De volledige rechthoek van figuur 1 is het voorgestelde "Natura 2000"-gebied. Alles wat niet dieper ligt dan 6 m bij laagtij, behoort tot het Ramsar-gebied.

Figuur 1 - Ramsar en Natura 2000 gebieden voor de Belgische kust

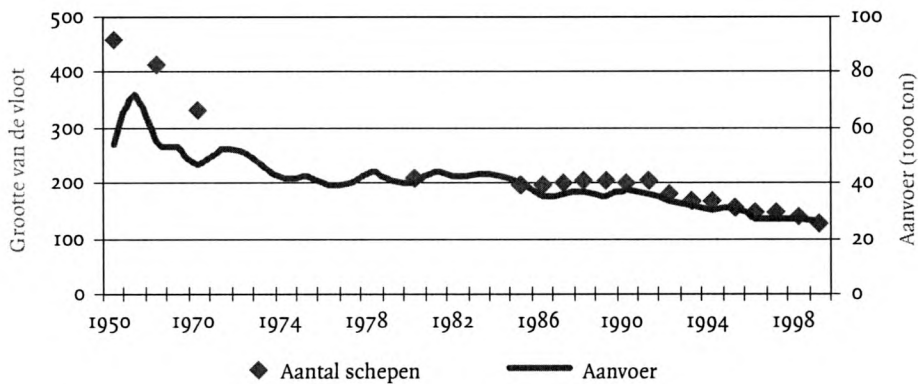
In 1999 werd de wet op de bescherming van het mariene milieu van kracht. Het internationaal milieubeleid is de basis voor die kaderwet. Er worden een aantal principes toegepast. De wet biedt de mogelijkheid om mariene beschermde gebieden aan te duiden. Indien een marien gebied zou aangeduid worden, is het duidelijk dat daar geen visserijmaatregelen van kracht kunnen worden, tenzij natuurlijk in overleg met de minister bevoegd voor visserij. De wet biedt ook de mogelijkheid om bepaalde soorten beter te beschermen. De invoering van niet inheemse soorten of van genetisch gemodificeerde organismen is verboden. De wet biedt de mogelijkheid om scheepsscheidingstelsels in te voeren. Er is een rampenplanning voorzien en een systeem van vergunningen al dan niet met een milieueffectenbeoordeling. Er zijn hogere boetes voorzien. Het is een kaderwet, dit betekent dat bepaalde zaken moeten uitgevoerd worden met een koninklijk besluit. Voor de soortenbescherming en voor de milieueffectenbeoordeling is dat reeds gebeurd, het zijn vergunningsplichtige activiteiten waarvoor een milieueffectenbeoordeling vereist is.

Het OSPAR-verdrag heeft in het meest recente quality-status report van 2000 de meest bedreigende menselijke activiteiten op zee op een rijtje gezet. Deze activiteiten werden ingedeeld in 4 klassen van A tot D. De activiteiten in A zijn de meest bedreigende, de activiteiten in D zijn minder bedreigend voor het mariene milieu. Bij het overlopen van de menselijke activiteiten of hun gevolgen treffen we onder A aan: het verwijderen van doelsoorten door visserij, de input van organische contaminanten van land, de verstoring van de zeebodem door visserij, de input van nutriënten van land, de effecten van discards (= alle organismen die gevangen worden door een visser en terug overboord gegooit worden), de mortaliteit van niet-doelsoorten door visserij en de input van TBT (tributyltin). Drie van de zes betreffen dus visserij. Bij nader toezicht van verstoring van de zeebodem en effecten van discards en mortaliteit van niet-doelsoorten blijkt ook dat de boomkorvisserij (een bepaald type visserij) een zeer grote impact heeft op het milieu.

De Belgische visserij is een zeer kleine vloot. Het aantal schepen is sedert 1950 zeer sterk gedaald (1950: 457, 1999: 128), maar tegelijkertijd is het gemiddeld motorvermogen zeer sterk gestegen van 97 kW per schip in 1950 tot 496 kW in 1999. Het is vooral een boomkorfloot (Beam trawling), en men vist op demersale vissoorten (n.v.d.r. bodemvis) en garnaal. Warrelnetvisserij (gill netting) is marginaal, er zijn maar 3 vissers die deze visserijtechniek bedrijven. Daarnaast bestaat ook nog een zekere sportvisserij.

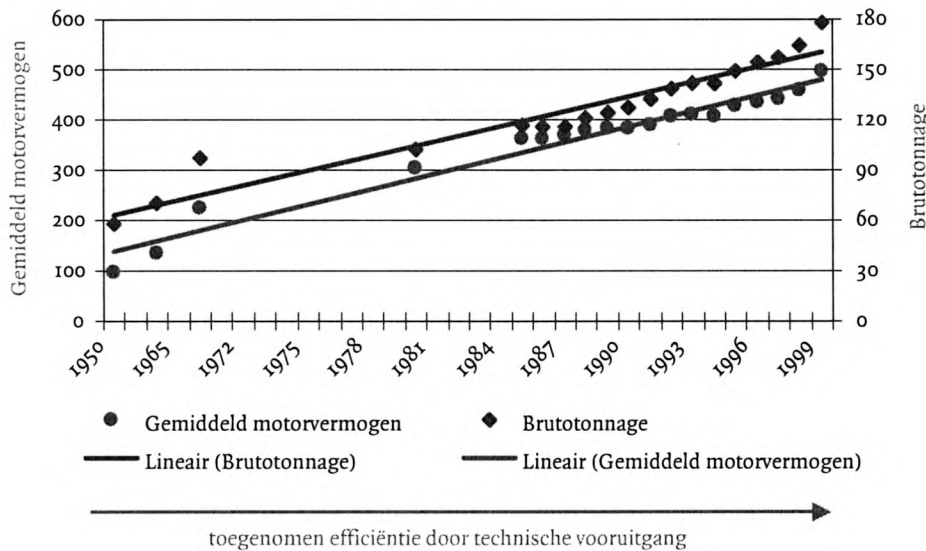
Bij een grafisch uitzetten van het aantal schepen en van de vangsten in de tijd is een daling van het aantal schepen en van de aangevoerde vis merkbaar (figuur 2).

Figuur 2 - De Belgische zeevisserij (1950-1999)

Indien daarentegen het motorvermogen en de grootte van de schepen grafisch in de tijd uitgezet worden, stelt men vast dat er een forste stijging is (figuur 3). Het brutotonnage (gross tonnage) geeft een indicatie van de grootte van het schip.

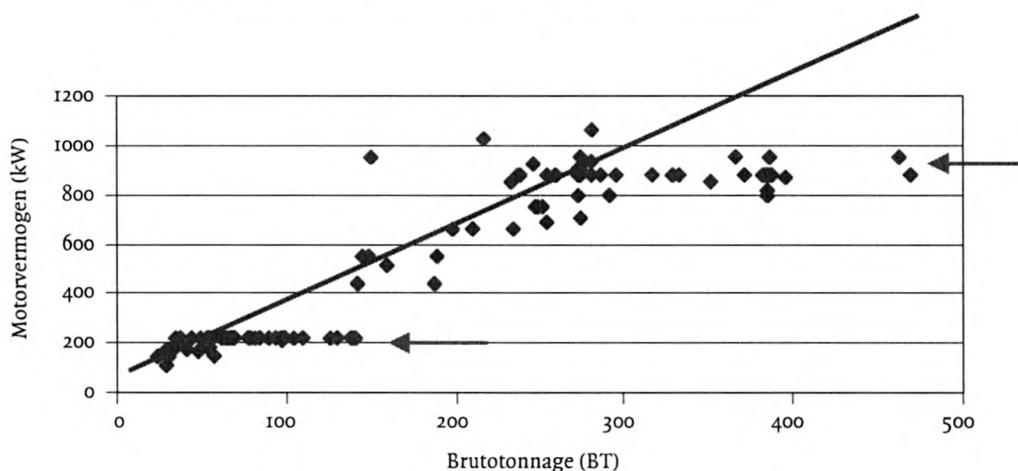
Figuur 3 - Motorvermogen en grootte van schepen (1950-1999)

Sedert 1950 is niet alleen het motorvermogen en de grootte van de schepen sterk toegenomen, maar er is ook een verhoogde efficiëntie van de schepen door technische vooruitgang zoals GPS (Global Positioning System), fish-finders, enz.

Er is een verband tussen het motorvermogen en de milieu-impact. Hoe krachtiger de motor, hoe meer het vaartuig kan vissen: hoe sneller het vaartuig de boomkor over de bodem kan slepen of hoe zwaarder de boomkor kan zijn. Verwacht wordt dat het motorvermogen stijgt met de brutotonnage. Bij het grafisch uitzetten van de brutotonnage tegenover het motorvermogen bij de boomkorvisserij zijn echter twee anomalieën zichtbaar (figuur 4). De eerste bij 221 kW, dat is het maximaal toegelaten vermogen van boomkorvaartuigen binnen de 12-mijlszone. Er is een stijging van het brutotonnage zonder dat het motorvermogen stijgt. Een tweede anomalie wordt vastgesteld bij ongeveer 900 kW, waar schepen van 250 brutotonnage een motor hebben van 900 kW en een schip van 450 brutotonnage ook een vermogen heeft van 900 kW.

Figuur 4 - Motorvermogen en Brutotonnage van alle boomkorvaartuigen

De invloed van boomkorvisserij (Bron: Impact II-studie):

- Een grote bijvangst van niet-doelsoorten en van juveniele of ondermaatse doelsoorten.
- De bijvangst van platvis is minstens even groot als wat van de vangst op de markt terecht komt. De bijvangst van ongewervelde dieren is een aantal keren hoger dan wat op de markt terecht komt.
- De mortaliteit van de bijvangst en van wat terug over boord gegooid wordt, is ook zeer hoog. Voor platvis ligt dat tussen 50 en 100%. Bij rondvis tussen 80 en 100%. Kabeljauw en wijting die overboord gegooid wordt, gaat allemaal dood.
- Het is ook duidelijk dat er een verandering is in soortensamenstelling van bentische organismen maar ook van vissoorten. Er is een verschuiving naar kortlevende kleine opportunistische soorten. Het moet ook gezegd worden dat er weinig historische data zijn.

Een tweede type visserij is de warrelnetvisserij. Daarbij worden lange netten uitgezet op de zeebodem. De lengte van die netten schommelt tussen de 5 en 15 km per vaartuig. Dit type van visserij wordt maar door drie Belgische vissers beoefend.

De kenmerken van de warrelnetvisserij:

- Is in vergelijking met boomkorvisserij veel selectiever. Er is bijna geen bijvangst van ondermaatse doelsoorten en er is maar een kleine bijvangst van bentische organismen.
- Er is bijna geen bodemverstoring.
- Ook inzake energieverbruik is deze visserij veel efficiënter (energieverbruik: liter brandstof per kg vis die op de markt komt).
- Een nadeel van warrelnetvisserij is een bijvangst van zeezoogdieren en zeevogels en eventueel het verlies van de netten die dan als "ghostnets" kunnen blijven verder vissen. Bijvangst van zeezoogdieren wordt ook bij ons vastgesteld zoals bijvoorbeeld de bijvangst van bruinvis in een warrelnet.

Samen met het ministerie van Landbouw voert BMM soms acties uit op zee om illegale warrelnetvisserij aan te pakken.

Jan Haelters besluit met:

- Visserij, overbevissing en de andere aangehaalde problemen zijn internationale problemen. Er zijn internationale en nationale maatregelen nodig, niet alleen voor het milieu, maar ook voor de visserij zelf.
- Er is overbevissing door een gegroeide en nog steeds groeiende visserij-inspanning.
- Het systeem van TAC's (total allowable catch) of quota is niet efficiënt. Het leidt tot een groeiende overbevissing en het niet of onderrapporteren van vangsten. Dat is in feite heel

menselijk omdat vissers niet graag waardevolle vis overboord gooien die toch dood is. Het systeem van quota leidt ook tot *high grading* (dat is het selectief overboord gooien van veel gevangen vis van één bepaalde soort waarvan men het quotum dreigt te overschrijden, of overschreden heeft, waarbij de selectie gebeurt op basis van de marktwaarde van de vis. Minderwaardige vis gaat overboord maar de visser vist verder om de marktwaarde van zijn vangst te verhogen). Een systeem van quota is ook niet opportuun in gemengde visserijen. Indien gevist wordt op platvis (tong en pladijs) wordt ook kabeljauw gevangen. Indien het quotum van één soort opgebruikt is, dan moet alles wat gevangen wordt van die ene soort overboord gegooid worden. Dat is niet efficiënt. De discards worden dus ook niet in rekening gebracht bij de quota. De informatie die op wetenschappelijke basis verzameld werd door ICES (*International Council for the Exploration of the Seas*) en die aan bevoegde instanties doorgegeven wordt, wordt niet altijd gevolgd. Soms wordt een politieke beslissing genomen bij het vastleggen van de quota. Het grootste probleem bij het systeem van quota is dat de visserij-inspanning niet gelimiteerd is.

- Het verdwijnen van een aantal traag groeiende grotere soorten en bepaalde bentische soorten en habitats (vooral door boomkorvisserij).
- Er zijn hoge vangsten van juveniele vissen en niet-doelsoorten.
- In de zuidelijke Noordzee zijn er geen onverstoorde gebieden en is er geen of een zeer beperkte bescherming van paaigebieden (*spawning*) en opgroeigebieden (*nursing*).
- We kunnen enkel vaststellen dat er in het visserijbeleid tot nu toe weinig aandacht besteed werd aan milieuzaken.

Walter Roggeman stelt dat het toezicht, de organisatie van zeevisserij federaal was. Sedert 1 januari 2002 is de materie geregionaliseerd maar de diensten zijn natuurlijk dezelfde gebleven. Wanneer men over visserij spreekt, moet regelgeving uiteraard aan bod komen. Uit voorgaande uiteenzetting is gebleken dat niet zomaar alles gevist kan worden. Daarom is aan ir. J.F. Verhegghen van de Dienst voor Zeevisserij gevraagd om een toelichting te geven over de toepasselijke wetgeving.

II. Belgische regelgeving inzake zeevisserij

Ir. Jean-Francois Verhegghen, dienst voor zeevisserij

Jean-Francois Verhegghen is verantwoordelijk voor de controle dat naast het beleid één van de opdrachten is van de Dienst voor Zeevisserij.

De uiteenzetting heeft betrekking op de specifieke regelgeving vanuit het oogpunt van de landbouw met zaken die geïnitieerd en geïmplementeerd zijn door het ministerie van Landbouw en met een bijzonder accent naar de implementatie van de maatregelen, beschikkingen en verordeningen die op Europees niveau uitgewerkt zijn en die betrekking hebben op het conserveren van de bestanden.

Eerst is er een korte schets van het algemeen kader van het Gemeenschappelijk visserijbeleid omdat dat toch van toepassing is in België en het een aantal uitgangsbepalingen vastlegt. Bijzondere aandacht zal gaan naar de visserijwetten. Ook de belangrijkste wetten i.v.m. het mariene milieu worden aangehaald omdat er overlapping is tussen zeevisserij en andere gebruiksvormen, inclusief de invloed op het mariene milieu. Bijzondere aandacht zal uitgaan naar de nabuurschapregelingen, die betrekking hebben op de Belgische situatie naar de lidstaten toe en naar de onmiddellijke burens. Daarna zal de aandacht gevestigd worden op de verschillende uitvoeringsbesluiten die in de loop der jaren genomen zijn.

Van het Gemeenschappelijk visserijbeleid moeten drie belangrijke pijlers vermeld worden:

- Het instandhoudingsbeleid: de bescherming, de instandhouding en conservering van de stocks.
- Het structuurbeleid: alles wat de structuren aangaat: steun voor de visserijvloeden, de steun aan de sector.
- Het marktbeleid: zaken die betrekking hebben op de markt.

Basisverordeningen die eerlang gewijzigd worden in het kader van de hervormingen van het Gemeenschappelijk visserijbeleid:

- Verordening (EEG) nr. 3760/92 van de Raad van 20 december 1992 tot invoering van een communautaire regeling voor de visserij en de aquacultuur is de basisverordening.
- Verordening (EEG) nr. 2847/93 van de Raad van 12 oktober 1993 tot invoering van een controleregeling voor het Gemeenschappelijk visserijbeleid is een specifieke controleverordening die controleverplichtingen beschrijft en dus belangrijk is bij de uitvoering en de naleving van de principes.
- Verordening (EG) nr. 2555/2001 van de Raad van 18 december 2001 tot vaststelling, voor 2002, van de vangstmogelijkheden voor sommige visbestanden en groepen visbestanden welke in de wateren van de Gemeenschap en, voor vaartuigen van de Gemeenschap, in andere wateren met vangstbeperkingen van toepassing zijn, en tot vaststelling van de bij de visserij in acht te nemen voorschriften. Jaarlijks wordt een quotaverordening in de raad van december vastgelegd.

- Verordening (EG) nr. 850/98 van de Raad van 30 maart 1998 voor de instandhouding van de visbestanden via technische maatregelen voor de bescherming van jonge exemplaren van mariene organismen vermeldt de technische maatregelen in verband met de uitvoering van de visserij. Een aantal van die bepalingen dienen omgezet te worden naar Belgisch recht.
- Verordening (EG) nr. 2792/1999 van de Raad van 17 december 1999 tot vaststelling van de uitvoeringsbepalingen en voorwaarden voor de structurele acties van de Gemeenschap in de visserijsector gaat over de manier waarop de structuurmaatregelen aangewend moeten worden voor o.a. de steun aan de sector, de modernisering van de vloot e.d.
- Verordening (EG) nr. 104/2000 van de Raad van 17 december 1999 houdende een gemeenschappelijke ordening der markten in de sector visserijproducten en producten van de aquacultuur is de basisverordening inzake de markten van vis en visserijproducten.

In de Belgische context zijn er vier bijzondere wetten die de zeevisserij aanbelangen.

- Wet van 19 augustus 1891 betreffende de zeevisserij in de territoriale zee.
- Wet van 10 oktober 1978 houdende vaststelling van een Belgische visserijzone heeft een visserijzone gecreëerd die momenteel overeenkomt met de EEZ (Exclusieve Economische Zone).
- Wet van 12 april 1957 waarbij de Koning wordt gemachtigd maatregelen voor te schrijven ter bescherming van de biologische hulpbronnen van de zee legt maatregelen die van toepassing zijn in de Belgische zeegebieden, maar ook aan boord van de Belgische vaartuigen buiten de Belgische zeegebieden, inclusief de volle zee.
- Wet van 28 maart 1975 betreffende de handel in landbouw-, tuinbouw- en zeevisserijproducten is de algemene landbouwwet die ook betrekking heeft op de zeevisserij.

Het zijn bijzondere wetten wat betekent dat ze een beleidsdomein beschrijven en dat ze de bevoegdheden van de ambtenaren beschrijven die de wetten en de toepassingen erop kunnen afdwingen. Die ambtenaren betreffen de federale politie, de douane, ambtenaren van het ministerie van Landbouw en van de Marine (ministerie van Landsverdediging).

Wetten i.v.m. het mariene milieu die in de context van de zeevisserij moeten aangehaald worden:

- Wet van 13 juni 1969 inzake de exploratie en exploitatie van niet-levende rijkdommen van de territoriale zee en het continentaal plat: o.a. de zand- en grindwinningen worden op basis van die wet gereguleerd. Er is dus een raakvlak met de zeevisserij. De wet voorziet in de installatie van een specifieke adviescommissie die de vergunningsaanvragen behandelt. In die adviescommissie heeft het ministerie van Landbouw een stem.
- Wet van 20 januari 1999 ter bescherming van het mariene milieu in de zeegebieden onder rechtsbevoegdheid van België – werd reeds aangehaald door Jan Haelters – heeft ook raakvlakken met de zeevisserij en daarin staat in extenso dat beschermende maatregelen die een beperking zouden inhouden voor de zeevisserij enkel maar kunnen genomen worden op de gezamenlijke voordracht van de minister van landbouw en de minister bevoegd voor leefmilieu.
- Wet van 22 april 1999 betreffende de exclusieve economische zone van België in de Noordzee. In 1999 nam België de politieke beslissing om een exclusieve economische zone in de Noordzee af te bakenen en te definiëren. Vanaf dat ogenblik vonden regelmatig vergaderingen plaats tussen de departementen met een bevoegdheid op zee. Deze wet biedt het kader om op beleidsniveau en op uitvoeringsniveau overleg te plegen. Een ander belangrijk feit is dat de wet eveneens gebruikt werd om de bestaande visserijwetten te codificeren en op gelijk niveau te brengen.

Twee nabuurschapregelingen moeten aangehaald worden:

- BENELUX-verdrag (wet van 20 juni 1960). Dat BENELUX-verdrag is belangrijk om de toegangsbepalingen tot de Belgische territoriale zee te reglementeren die eventueel niet gereguleerd zou zijn door Europese teksten. Het BENELUX-verdrag wordt o.a. gebruikt om de toegang tot de driemijlszone te bespreken met Nederland.
- Belgisch-Frans akkoord van 1975 voor de visserij op ijle haring en sprot. Dat is een historisch akkoord.

Wat specifiek de instandhouding van de visbestanden betreft zijn er twee belangrijke uitvoeringsbesluiten:

- Koninklijk besluit van 14 augustus 1989 tot vaststelling van aanvullende nationale maatregelen voor de instandhouding en het beheer van de visbestanden en voor controle op de visserijactiviteiten. Het zijn aanvullende nationale maatregelen, d.w.z. complementair in uitvoering van de Europese bepalingen. Het Koninklijk besluit beschrijft onder andere:
 - De transpositie naar nationaal recht i.v.m. de logboekverplichtingen. Communautaire vissers zijn verplicht een logboek bij te houden waarin de vangsten geregistreerd worden.
 - Identificatie van partijen visproducten. Vis die verhandeld wordt in een vismijn moet op elk ogenblik kunnen geïdentificeerd worden, kunnen getraceerd worden naar het schip dat de aanlanding verwezenlijkt heeft. Dat is nodig om de quota te kunnen opvolgen.
 - Uitrusting van sportvissersvaartuigen. Nationaal zijn beperkingen opgelegd op de vaartuigen die niet beschikken over een visvergunning en die met gesleepte netten vissen op garnaal.
 - Een aantal bepalingen hebben betrekking op de sportvisserij, o.a. het verbod om te vissen buiten de driezeemijlzone, het vissen tijdens de nacht, het commercialiseren van de vangsten, enz.
 - Verbod visserij op sedentaire soorten, dit gaat over de kokkelvisserij, de visserij op spijula's (de halfgeknotte strandschelp) e.d.
 - Verbod tongvisserij uitgevoerd door vaartuigen groter dan 70 Brutoton binnen 3 Nm (nautische mijl of zeemijl).
- Koninklijk besluit van 21 juni 1994 tot het instellen van een visvergunning en houdende tijdelijke maatregelen voor de uitvoering van de communautaire regeling voor de instandhouding en het beheer van de visbestanden. Dit beschrijft een aantal bijkomende, aanvullende maatregelen:
 - Invoering van de visvergunning: getransponeerd van de invoering op EU-niveau in 1993.
 - Voorwaarden tot het bekomen van een visvergunning. Bij de invoering van de visvergunning zijn bijkomende bepalingen ingevoerd inzake de visvergunning: de voorwaarden tot uitreiking, vervallen van een vergunning, samenvoegen van vergunningen e.d.
 - Er zijn maximale waarden gedefinieerd voor enerzijds de tonnenmaat (98 & 385 BT) en anderzijds het motorvermogen (221 & 957 kW) van de vaartuigen.
 - Een hele reeks artikelen betreffen de invoering van een economische band. In 1998 is het Koninklijk besluit gewijzigd en heeft België het initiatief genomen om aan de eigen vaartuigen het bewijs van een economische band met de kust op te leggen. Deze band kan bewezen worden door een fractie van de vangsten in de Belgische visafslagen te verkopen of ook door bemanningsleden aan boord te nemen die afkomstig zijn uit de Belgische kuststreek.
 - De delegatie om tijdelijke maatregelen te nemen door de minister van Landbouw (verbod of beperking visserij/beperking vaartdagen/beperking visserijmethoden/beperking vangsten)
- Ministerieel besluit van 16 september 1999 tot aanwijzing van de overheidspersonen... Door dit besluit zijn ambtenaren van het ministerie van Landbouw aangeduid en bevoegd verklaard om de visserijwetten af te dwingen.
- Ministerieel besluit van 15 februari 2000 houdende bepalingen wat betreft satellietvolgapparatuur voor Belgische vissersvaartuigen. Dit is een transponering naar Belgisch recht van de VMS-verplichting (*Vessel Monitoring System*), de verplichte satellietcontrole van vissersvaartuigen.
- Ministerieel besluit van 21 december 2001 houdende tijdelijke aanvullende maatregelen tot het behoud van de visbestanden in zee moet in feite jaarlijks hernomen worden in opvolging van de quotatoewijzing die Vlaanderen krijgt voor het komende jaar.

- Vastlegging van het nationaal SOL-quotum (tongquotum) in de Noordzee: per segment van het motorvermogen wordt het quotum dat door Europa wordt toegekend verdeeld over de verschillende vaartuigen.
 - Detaillering visserij in de Golf van Gascogne en toekennen van een individueel quotum aan de visservaartuigen in dat gebied.
 - Voor de belangrijkste vissoorten (tong, schol en kabeljauw) wordt het systeem van vangstplafonds gehanteerd. Dit wordt uitgedrukt in een maximale hoeveelheid te vangen vis per dag of uur aanwezigheid in een bepaald gebied.
 - Voor de andere soorten die economisch minder belangrijk zijn of in kleine hoeveelheden worden gevangen, wordt in België een bijvangstregel gehanteerd. Dat is ook een hoeveelheid die gedefinieerd wordt per vaardag aanwezigheid.
 - Om de visserij-inspanning van de Belgische vloot onder controle te houden is er een beperking van het aantal vaardagen ingevoerd. Per viermaandelijke periode mogen de vaartuigen maar een beperkt aantal dagen op zee vertoeven.
 - Een aantal visserijmethoden zijn verboden, o.a. de spanvisserij op kabeljauw.
 - Er zijn ook gebieden en visserijen die gesloten worden verklaard vanaf het begin van dit jaar omdat er in het verleden regelmatig problemen waren met overbevissing, slechte rapportering enz. Het quotum dat België daarvoor betreft wordt dan geruild met andere lidstaten voor andere soorten in andere gebieden.
 - Administratieve strafmaatregelen.
- Ministerieel besluit houdende sluiting van de visserij op bepaalde vissoorten in functie van de vangsten in de verschillende vangstgebieden.

De structuurregelingen worden niet in detail behandeld:

- Decreet van 13 mei 1997 houdende oprichting van een financieringsinstrument voor de Vlaamse visserij en aquicultuursector: Vlaanderen definieerde hiermee een financieringsinstrument voor de visserij en de aquacultuur (FIVA: Financieringsinstrument voor de Vlaamse Visserij en Aquicultuur), met aansluitend twee uitvoeringsbesluiten:
 - Besluit van 7 juli 1998 houdende vaststelling van de regelen tot de werking en het beheer van het FIVA.
 - Besluit van 7 juli 1998 betreffende steun aan de investeringen en aan de installatie in de visserij- en aquicultuursector.
- Ministerieel besluit van 1 juni 2001 betreffende de federale structurele bijstandsverlening in België in de visserijsector buiten doelstelling 1 in de periode 2001-2006: Voor het federaal deel van structuurmaatregelen is een ministerieel besluit genomen voor de definitie en om de parameters vast te leggen.

Aangaande de **specifieke marktaangelegenheden** zijn er:

- Koninklijk besluit van 22 mei 1996 houdende reglementering van de benamingen van visserijproducten en verwerkte visserijproducten: daarin wordt een reglementering vastgelegd m.b.t. de benaming die moet gehanteerd worden voor (verwerkte) visserijproducten.
- Koninklijk besluit van 25 november 1998 houdende de "algemeen verbindend"-verklaring van de door een erkende producentenorganisatie vastgestelde regels in de sector visserij- en aquacultuurproducten: de niet aangeslotenen bij een producentenvereniging worden onder dezelfde regels geplaatst. Het gaat hier over regels omtrent de opvang van vis, het uitbetalen van prijzen voor uit de handel gehaalde vis.
- Ministerieel besluit van 21 december 2001 tot wijziging van de toepassingsperiode en de bijlagen van het k.b. van 25 november 1998.

Walter Roggeman herinnert eraan dat één van de redenen van de interesse van de MiNa-Raad voor het onderwerp te maken heeft met het feit dat de Europese Commissie met een aantal voorstellen naar buiten is gekomen voor de hervorming van het Gemeenschappelijk

visserijbeleid. Daarom is meer dan nodig gebleken een vertegenwoordiger van de Europese Commissie voor de hoorzitting uit te nodigen. De nieuwe voorstellen en wellicht ook de redenen daarvoor zullen toegelicht worden door de heer Jacques Verborgh.

III. De hervorming van het Gemeenschappelijk visserijbeleid

Dep. Head of Unit Jacques Verborgh, DG Visserij van de EU

Jacques Verborgh dankt voor de uitnodiging en uit zijn tevredenheid over de grote opkomst. Hij is verheugd dat hij de voorstellen van de Europese Commissie aangaande de hervormingen van het Gemeenschappelijk visserijbeleid mag komen toelichten. Hij toont eerst een film van de dienst Communicatie van de Europese Commissie. De film legt voorstellen op een eenvoudige manier uit. Vervolgens overloopt de heer Verborgh de voorstellen meer in detail.

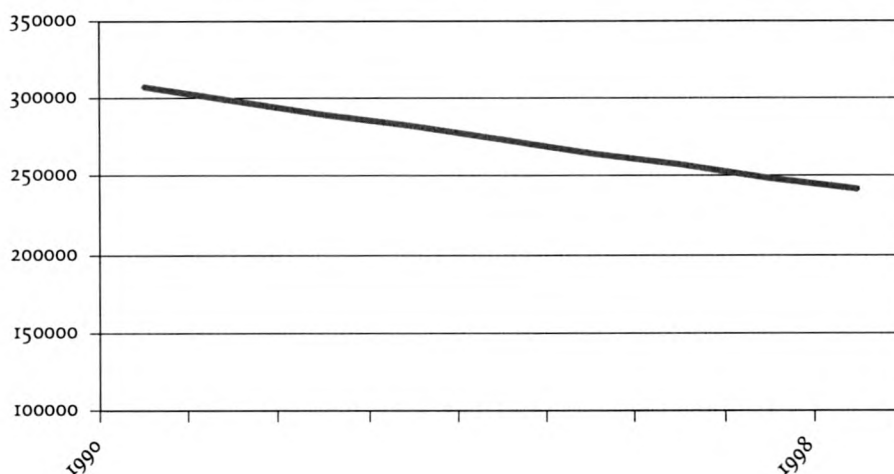
De film is te bekijken via: http://www.europa.eu.int/comm/fisheries/reform/index_nl.htm

Zoals de film duidelijk maakte, heeft de Commissie haar eerste voorstellen voor de hervorming van het visserijbeleid voorgesteld. Voorafgaand was er overleg en discussie met alle betrokken partijen op basis van een groenboek dat vorig jaar werd aangenomen. De nood aan hervorming was de algemene conclusie van deze consultatie.

Vooraleer de hervormingen in detail uit te leggen, gaat **J. Verborgh** in op de huidige toestand. Steeds meer visbestanden staan op instorten omdat te veel wordt gevestigd door een vloot die te groot is voor de beschikbare hoeveelheid vis. Dit heeft geleid tot afnemende vangsten, tot afnemende rentabiliteit, tot meer afhankelijkheid van overheidssteun en tot het verdwijnen van werkgelegenheid. De cijfers spreken voor zich: in de jaren 1990 zijn in Europa ongeveer 66.000 arbeidsplaatsen (21%) verloren gegaan in de visserijsector en dat terwijl tegelijkertijd een kwart van de overheidssteun in de visserijsector (in het kader van FIOV: Financieringsinstrument voor de Oriëntatie van de Visserij) werd besteed aan modernisering en nieuwbouw. De grafiek van figuur 5 toont het banenverlies duidelijk aan, zonder ingrepen zal deze evolutie zich doorzetten.

De hervorming dient te zorgen voor een visserijsector die biologisch, economisch en sociaal duurzaam is. Daarvoor is een evenwicht nodig tussen enerzijds de vloot en anderzijds de beschikbare visbestanden, vangstlimieten die vastgesteld zijn op wetenschappelijke basis, een situatie waar de naleving van de maatregelen op vlak van visserij en milieubeleid verzekerd is. De Commissie gaat ervan uit dat haar hervorming zal leiden tot een sector die duurzaam is.

Het probleem is dat het evenwicht vandaag niet bereikt is en dat er bijgevolg maatregelen genomen moeten worden om die situatie op termijn te bereiken. De maatregelen zullen niet aangenaam zijn, maar overbevissing is niet alleen slecht voor de toestand van de bestanden, maar ook voor de vissers zelf. Een ding moet duidelijk zijn: zonder vis is geen visserij mogelijk.

Figuur 5 - Banenverlies in de visserijsector

Een eerste impressie van de voorstellen van de Commissie werd reeds voorgesteld in de film. Eerst en vooral moet er minder gevestigd worden. Minder vissen met een kleinere vloot moet niet alleen de visbestanden maar ook het mariene ecosysteem ten goede komen. Verwacht wordt dat dit ook leidt tot een verbetering van de economische toestand. Overbevissing is niet alleen de vijand van de visbestanden maar ook van de arbeidsplaatsen.

Om een eind te maken aan de overcapaciteit, stelt de Commissie voor:

- De overheidssteun voor het moderniseren van de vloot stopzetten.
- Meer steun verlenen voor het uit de vaart nemen van vaartuigen en voor de pensionering of omscholing van vissers: dit betekent dat de middelen die niet meer gebruikt worden voor overheidssteun voor modernisering van de vloot hiervoor aangewend worden.
- Een noodfonds voor de sloop van vaartuigen (overtollige capaciteit) oprichten voor de periode 2003-2006.
- De premies met 20% verhogen voor het uit de vaart nemen van de vaartuigen die het meest worden getroffen door plannen voor het herstel van de visstand.
- Er zullen geen vaartuigen meer in bedrijf worden genomen tenzij een gelijkwaardige capaciteit uit de vloot genomen wordt.

Op die manier zal de hervorming leiden tot een Europese vloot die kleiner is en die de visserij-inspanning beter afstemt op de beschikbare hoeveelheid vis. Ook zal men op die manier niet meer zo afhankelijk zijn van overheidssteun en zal de vloot een stimulans krijgen om rendabel te blijven. De zwaarste last ligt uiteraard niet in België maar wel in zuiderse lidstaten zoals Spanje, Italië, Frankrijk.

De Commissie beseft heel goed dat herstructurering banen zal kosten. In de structuurfondsen is nu reeds hulp beschikbaar om de bedoelde uittreding van de vissers mogelijk te maken, om hen een opleiding te bieden die toelaat werk te vinden buiten de sector. In het kader van de hervorming zal de Commissie nagaan wat mogelijk is voor het scheppen van alternatieve werkgelegenheid in de kustgebieden. Meer bepaald zal zij samen met de lidstaten onderzoeken wat kan ondernomen worden vooraleer een concreet actieplan op tafel te leggen.

De toestand van veel visbestanden is zo slecht dat niet zonder meer gewacht kan worden op de hervorming om de bescherming van de bestanden door te voeren. Bestaande maatregelen zoals het vaststellen van maximale vangsten en technische maatregelen die selectievere vangstmethodes voorschrijven moeten doeltreffender worden. Daarom stelt de Commissie voor om een meerjarenaanpak in te voeren. Daarmee moet een einde komen aan het kortetermijndenken waarbij ieder jaar onderhandeld wordt over de mogelijke vangstquota voor

het volgende jaar. Die aanpak zou moeten toelaten om een meer rationeel beheer van de bestanden te bekomen, maar moet ook zorgen voor minder fluctuaties zodat de vissers hun productie meer kunnen plannen en zekerder zijn van de vangstmogelijkheden op lange termijn.

Er zijn ook specifieke maatregelen voor de Middellandse Zee maar daar wordt gezien het korte tijdsbestek niet op ingegaan. Relevanter is dat de Commissie ook maatregelen voorstelt op gebied van milieu en een poging onderneemt om milieuaspecten beter in het visserijbeleid te integreren. Enerzijds zal onderzocht worden in hoeverre milieu-indicatoren kunnen worden gedefinieerd en vervolgens zal via die indicatoren nagegaan worden in hoeverre het visserijbeleid bijdraagt tot de oplossing van de milieuproblemen. Er wordt ook een strategie voorzien waarbij de bescherming van bepaalde kwetsbare soorten wordt bevorderd.

Het is voor de vissers van cruciaal belang te weten dat overtreding van de regels ook bestraft wordt. Een visser die door legaal te vissen moet inleveren, wil zeker zijn dat zijn collega's hetzelfde doen. Zoniet zou hij zich bedrogen voelen omdat hij afziet van de opbrengst van de illegale vis, maar ook omdat de illegaal gevangen vis invloed heeft op de instandhouding van de bestanden. Op dat vlak is nog veel werk voor de boeg. De controles in Europa zijn verschillend, het niveau van rechtshandhaving is niet overal gelijk. Bovendien lopen rechtspleging en sancties zeer uiteen.

Een van de zaken die de Commissie voorstelt is de oprichting van een gezamenlijke inspectiestructuur. Dit betekent dat men de samenwerking tussen de lidstaten wil bevorderen om zo tot een grotere uniformiteit te komen. Er zullen ook multinationale inspectieteams komen voor bijvoorbeeld activiteiten in internationale wateren.

Een ander element van de voorstellen is het gebruik van nieuwe technieken (zoals het satellietvolgsysteem) uitbreiden tot kleinere schepen. Nu zijn vaartuigen groter dan 24 m onderworpen aan het satellietvolgsysteem. In de voorstellen is voorzien om in een eerste stap die grens te verleggen tot 15 m en in een tweede stap tot 10 m.

Voor de uitvoering van die maatregelen hangt de Commissie af van de bereidwilligheid van de lidstaten. In het verleden is dat vaak een knelpunt gebleken. Daarom stelt de Commissie voor dat lidstaten die niet meewerken aan de controle bestraft kunnen worden door bijvoorbeeld een korting toe te passen op het nationaal quotum. Dit revolutionaire voorstel zal vermoedelijk nog heel wat stof doen opwaaien.

Tijdens de discussie over het groenboek was heel duidelijk dat de vissers en de sector zich nauwelijks betrokken voelen bij het Gemeenschappelijk visserijbeleid. De Commissie wil daaraan iets doen door meer inspraak te geven. De redenering is dat meer inspraak meer medeverantwoordelijkheid zal meebrengen. Daarom wordt voorgesteld om regionale adviesraden op te richten waarin de sector en de plaatselijke overheden als belanghebbenden worden betrokken zodat zij een beter inzicht verwerven in de redenen van de voorgestelde regels. Dit zal leiden tot meer medewerking om de uitvoering van het visserijbeleid positief te ondersteunen. Uiteraard is het ook zo dat de deskundigheid van de vissers ook nuttig kan zijn bij de besluitvorming.

Het visserijbeleid zou ook meer flexibel kunnen gemaakt worden door bijvoorbeeld meer bevoegdheid te geven aan de lidstaten. Lidstaten zouden maatregelen kunnen nemen binnen de territoriale wateren voor zover de maatregelen natuurlijk niet in tegenstrijd zijn met de Europese regelgeving. Dit moet ook toelaten sneller op te treden in geval van bepaalde problemen.

Ook buiten de Europese wateren zal gestreefd worden naar meer duurzaamheid. Dat is van belang enerzijds omdat de Europese vloot voor een belangrijk deel vist in wateren van derde landen en anderzijds omdat Europa verdragsluitende partij is in een aantal interna-

tionale verdragen die onder andere visserij en internationale wateren betreffen. Op dat gebied zijn nieuwe uitdagingen gerezen. Er is een toename van illegale visserij. Door toename van de controle binnen de EEZ heeft de illegale visserij zich verplaatst buiten Europa. De Commissie wil de strijd tegen de illegale visserij optrekken, zij wil ook een meer gefundeerde evaluatie maken van visserijakkoorden bij het sluiten van verdragen met derde landen en zij wil ook nieuwe partnerships ontwikkelen met die derde landen om die akkoorden een betere basis te geven.

Er zijn ook voorstellen op het gebied van aquacultuur. Aquacultuur wordt een belangrijk element voor de diversificatie van de activiteiten en ook voor het verruimen van het aanbod van visserijproducten van hoge kwaliteit. De Commissie zal daarom in de tweede helft van dit jaar een strategie voorstellen voor een duurzame aquacultuur onder meer via wetenschappelijk onderzoek met het oog op het ontwikkelen van normen voor milieu en gezondheid.

Een eerste pakket hervormingsvoorstellen is door de Commissie aangenomen die bestaan uit een tijdschema of "Roadmap" die de hervormingen als geheel schetst, een aantal maatregelen op gebied van instandhouding, een actieplan op gebied van milieu, een voorstel tot oprichting van een sloopfonds dat moet zorgen voor de nodige financiële middelen voor de extra steun aan sloop en er zijn ook maatregelen voor de bestrijding van illegale visserij.

Na de zomer komt een tweede pakket met instandhoudingsmaatregelen voor de Middellandse Zee, visserij in niet-EU-wateren, rechtshandhaving (controle), aquacultuur, een actieplan om de sociaal-economische gevolgen van de herstructurering op te vangen.

Europa staat nu voor een tweesprong. Het is natuurlijk de vraag in hoeverre de Europese visserijministers en het Europees Parlement de voorstellen van de Commissie gaan volgen. Als we nu daadkrachtig optreden, is er hoop op: een duurzame visserij, evenwichtige ecosystemen, een economisch onafhankelijke sector en sterkere kustgemeenschappen. Als we daar niet in slagen, dan: neemt het aantal overbeviste bestanden toe, brengen we het milieu schade toe, zullen de inkomens en de werkgelegenheid verder dalen, verslechtert de situatie van de kustgebieden.

De Commissie van haar kant wil zich inzetten om haar voorstellen te verdedigen en voor de rest ligt de bal in het kamp van de visserijministers. Tot zover de uiteenzetting. Het is een omvangrijk pakket, er zal nog lang over gediscussieerd worden. Er zullen zeker nog een aantal wendingen zijn vooraleer alles definitief in de plooi gelegd is.

Walter Roggeman herinnert aan de woorden van Leefmilieucommissaris Wallström: "Geen visserij zonder vis". Een van de maatregelen zou zijn dat de vangstquota de wetenschappelijk vastgestelde limieten niet zouden overschrijden. Het ogenblik om één van die wetenschappers aan het woord te laten is bijgevolg gekomen.

IV. Na eb volgt vloed – Feiten en bedenkingen

Dr. ir. Rudy De Clerck, Hoofd Departement Zeevisserij-Clo.

Ministerie van Leefmilieu en Landbouw

Rudy De Clerck heeft als visserijbioloog meer dan 30 jaar ervaring. Hij was via de organisatie ICES constant betrokken bij de biologische adviesverlening inzake de Europese regelgeving van visbestanden.

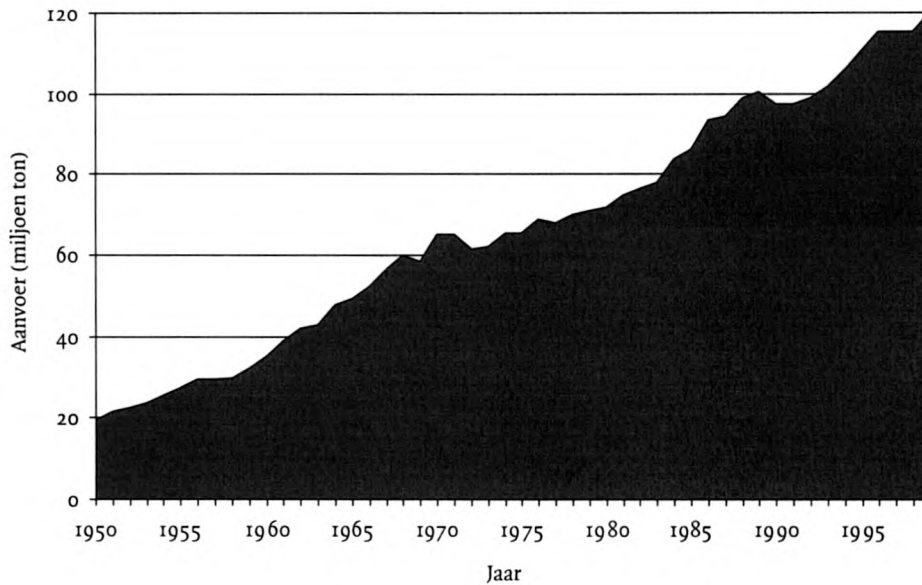
De specifieke commentaren op het hervormingsplan van de EU op het Gemeenschappelijk visserijbeleid zullen voor de spreker in eerste instantie via de eigen administratie van het ministerie van Leefmilieu plaatsgrijpen. De presentatie tijdens deze hoorzitting heeft zich derhalve beperkt tot enkele spontane en persoonlijke reacties en bedenkingen omtrent de voorgestelde hervormingen van de Europese Commissie.

De titel “Na eb volgt vloed” heeft als boodschap dat niet alles in de visserijwereld ipso facto als negatief moet bestempeld worden en dat evenzeer soms optimisme of op zijn minst realisme moet aan bod kunnen komen. Met een aantal reflecties volgend op jarenlang wetenschappelijk onderzoek wil de spreker pogen een aantal misvattingen uit de wereld te helpen. Hij wil ook de problematiek van de visserijbiologie en de exploitatie van de bestanden belichten en sommige feiten relativeren. Bovenop dat alles moet men beseffen dat België de kleinste vloot van de EU heeft en het hervormingsplan dus meer gericht is op de grote visserijlanden, zoals bv. Spanje, Frankrijk en Denemarken. Niettemin mag en moet België in dit proces van het hervormingsplan een rol spelen, hoe bescheiden die ook moge wezen.

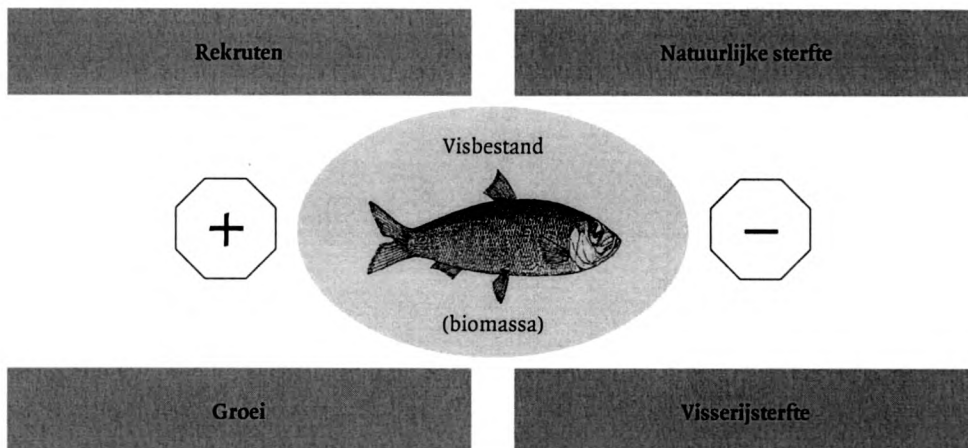
Visbestanden op instorten?

Een eerste vraag die zich stelt is of het nu echt zo slecht gaat met de visbestanden? Met de regelmaat van de klok worden immers berichten de wereld ingestuurd over visbestanden die op instorten zouden staan door overbevissing. Klopt dat wel? Het verloop van de werladaanvoer van visserijproducten leert dat in de periode na 1945 (met 20 miljoen ton) tot op heden zich een verzesvoudiging van deze aanvoer heeft gemanifesteerd (figuur 6).

Deze huidige hoge cijfers van om en bij de 120 miljoen ton moeten wel gerelativeerd worden omdat de aquacultuur (met 25-30 miljoen ton) in dit totaal opgenomen is. Bovendien moet men beseffen dat dit proces met steeds stijgende aanvoer uiteindelijk ook zijn grenzen heeft. Tevens steeg de aanvoer niet overal in de wereld in gelijke mate. In de ontwikkelingslanden en in China was deze aangroei het sterkst aanwezig. Als conclusie bij deze eerste vraagstelling kan dus gesteld worden dat de grafiek duidelijk aantoonst dat de veel gebruikte denkpiste ‘dat het algemeen zeer slecht gaat met de visbestanden’ overtrokken en soms misleidend kan zijn.

Figuur 6 - Wereldaanvoer van visserijproducten (1950-1999)**Betrokken parameters**

Een andere vraag die rijst is in welke mate de mens via visserijbeheer de visbestanden op een stabiel peil kan houden. Dit is de hoofdbedoeling van de EU en uiteraard is het heel nuttig dat de gemeenschap zich zorgen maakt over de geëxploiteerde visbestanden in haar gebied en beheersmaatregelen uitschrijft, maar boekt dit wel resultaten? Men moet toch beseffen dat de bestanden in het algemeen onderhevig zijn aan een heel complex systeem van zuiver biologische processen. Bij de visbestanden in zee bestaat er een soort dynamisch evenwicht dat in zijn eenvoudigste vorm wordt voorgesteld in figuur 7.

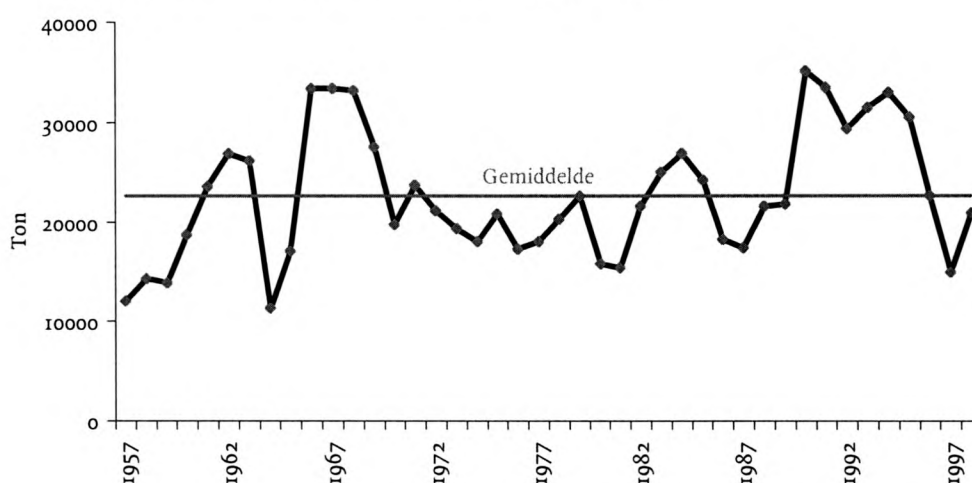
Figuur 7 - Dynamisch evenwicht bij visbestanden in de zee

De biomassa - het gewicht van het visbestand - neemt toe door twee factoren, n.l. door een toename van het aantal rekruten na het paaien en door de gewichtstoename (groei) van de vis. Anderzijds neemt de biomassa constant af door twee andere parameters, namelijk de natuurlijke sterfte van de vissen (ziekte, predatie, verontreiniging) en door de visserij zelf, n.l. door de graad van vissterfte. Dit zijn de vier determinerende parameters waar het in

deze simplistische voortstelling om gaat. De mens (het beleid) kan echter maar in één van die parameters een effectieve rol spelen, n.l. door de beperking van de visserijdruk om aldus de visserijsterfte graad te doen afnemen. De overige drie parameters zijn natuurgebonden en aldus zeer wisselvallig in de tijd. Als conclusie van deze vraagstelling moet benadrukt worden dat de rol van het visserijbeheer vooral beperkt is door de wisselvalligheden van de natuurlijke processen.

De invloed van deze wisselvalligheden wordt duidelijk wanneer men de aanvoer van om het even welke vissoort over een lange tijdreeks beschouwt. Het voorbeeld van de Noordzeetong geeft hiervoor een duidelijk beeld weer van de wisselvalligheden: sterke fluctuaties hebben zich voorgedaan gaande van minimale vangsten van amper 10 duizend ton (1964) tot maxima van boven de 30 duizend ton (1967, 1968, 1991) (figuur 8).

Figuur 8 - Aanvoer van Noordzeetong (1957-1999)

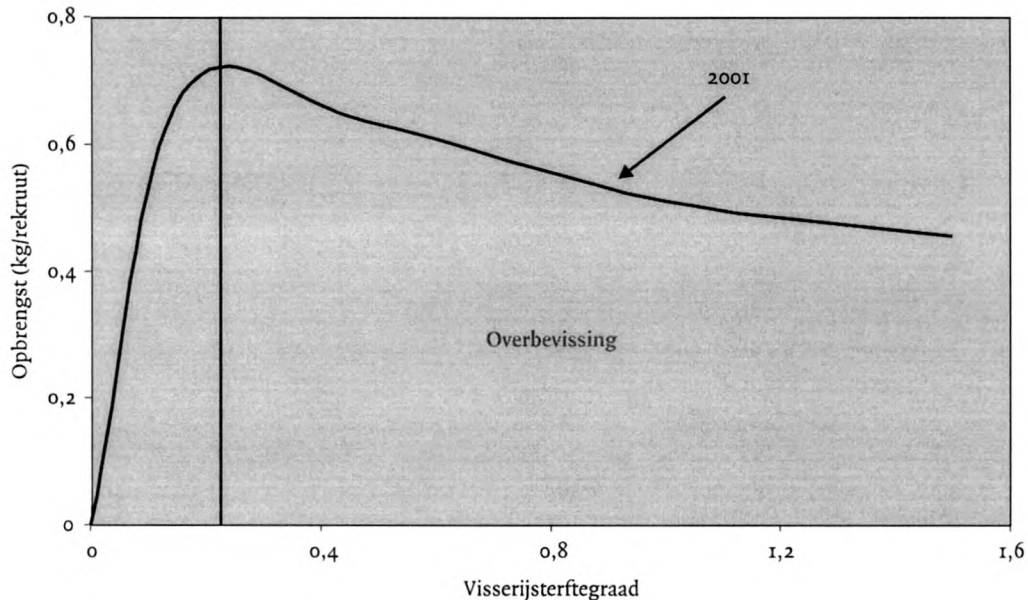

Van stabiliteit zoals bv. de gemiddelde lijn van 22 duizend ton is nooit sprake geweest in het verleden.

Overbevissing

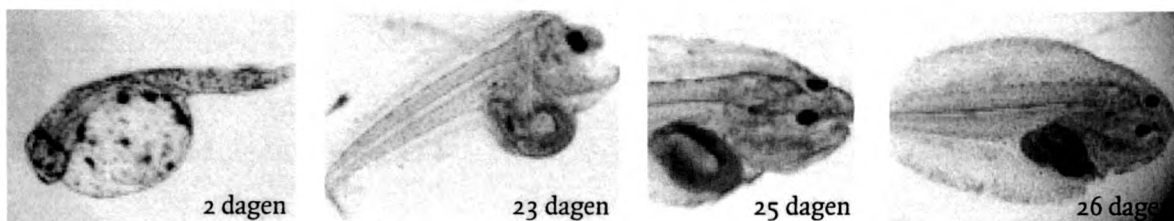
Een ander punt dat enige toelichting verdient is de zogenaamde 'overbevissing' omwille van de vele misvattingen daarover. Overbevissing is een biologische term die volgt uit een mathematisch model dat resulteert tot een curve die visserijsterfte vergelijkt met de opbrengst per rekrut (figuur 9).

Tot aan het maximum van de curve is de exploitatie betiteld als 'onderbevist'. Rechts daarvan is er sprake van 'overbevissing'. Het maximum beduidt de zgn. F_{max} , wat betekent dat bij deze visserijdruk het rendement (in gewicht) maximaal is per rekrut. Uiteraard ligt deze graad bij de meeste visbestanden in het rechtse gedeelte. Jammer genoeg wordt voor de leek nooit melding gemaakt via de media hoeveel de graad van overbevissing bedraagt. Is het amper 10% of is het 50 %? Dan is de toestand duidelijk verschillend. Meestal worden echter beide situaties gebracht onder dezelfde noemer "overbeviste stand" wat dus foutief en vooral misleidend is.

Figuur 9 - Opbrengst per rekrut curve**Verband ouderpopulatie en nakomelingen**

Visserijbeleid zou in principe gericht moeten zijn om een stabiele en omvangrijke ouderpopulatie te behouden met het oog op een stabiele reproductie. Dit zou een logische denkpiste kunnen zijn maar dan stelt zich wel de voorwaarde dat er een direct verband bestaat tussen het aantal oudere dieren en de nakomelingen. In principe zou er een verband moeten zijn maar laten we dit eens toetsen met praktijkgegevens uit het verleden.

Voor een goed inzicht is er vooreerst biologische kennis nodig over wat er precies gebeurt bij die voortplanting en wat de kritische fase is. Na het ontluiken van het viseitje ontstaat een larve die een dooierzak meedraagt. Na enkele dagen moet de vislarve dan zelf op zoek naar voedsel en na enkele weken volgt er dan nog een metamorfose. Deze metamorfose wordt geïllustreerd in de figuur 10 "Metamorfose bij tong :de verschillende ontwikkelingsstadia na 2, 23, 25 en 26 dagen."

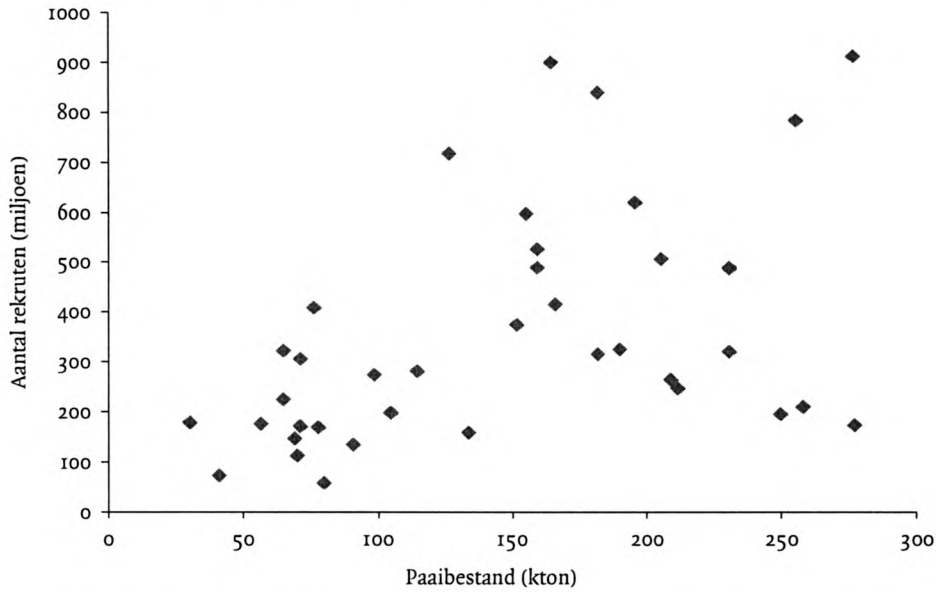
Figuur 10 - De verschillende ontwikkelingsstadia tijdens de metamorfose van tong

In die eerste weken van de ontwikkeling van een vissoort treedt de hoogste mortaliteit op. Kleine wijzigingen zoals van het klimaat, van stromingen of van predatoren kunnen uiteindelijk een enorme invloed hebben op de uiteindelijke hoeveelheid nakomelingen. Het is dus allemaal niet zomaar voorspelbaar.

Twee voorbeelden zullen vervolgens worden belicht om aan te tonen of er al dan niet een verband bestaat tussen de omvang van het bestand en de productie van rekruten: kabeljauw en tong. Deze voorbeelden steunen op historische gegevens.

Het eerste voorbeeld betreft de Noordzeekabeljauw. De grafische voorstelling van het aantal rekruten tegenover het paaibestand toont een redelijk gespreide verdeling (figuur 11).

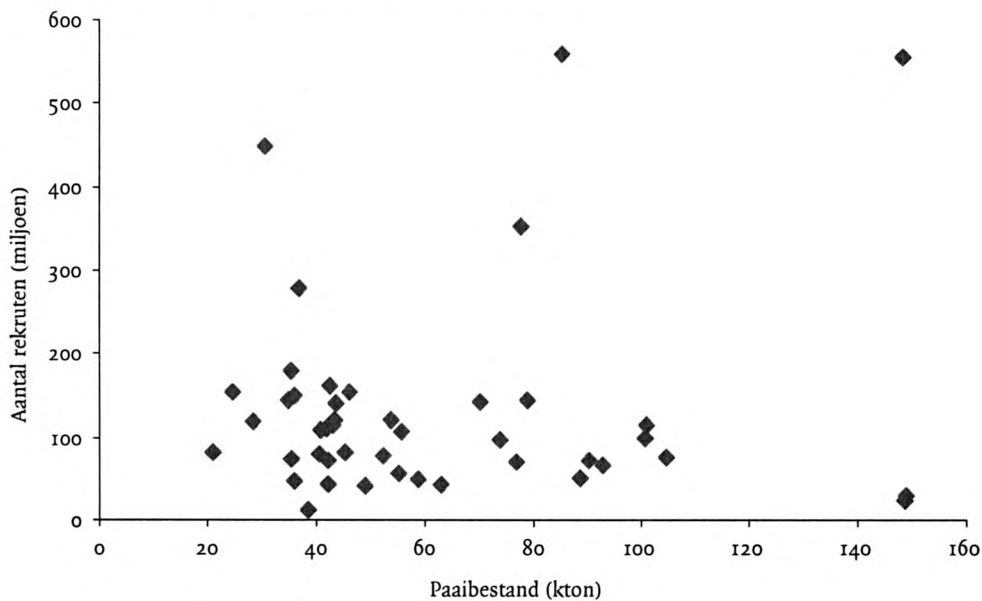
Figuur 11 - Kabeljauw: relatie stock - rekruterig

Daar zou een lijn kunnen doorheen getrokken worden maar bijvoorbeeld voor kabeljauw wordt vastgesteld dat voor extreem hoge paaibestanden van meer dan 250.000 ton er toch soms ook lage aantallen rekruten worden geproduceerd. Bijgevolg kan wat de kabeljauw betreft niet gesproken worden van een heel nauw verband.

Ook bij tong - het tweede voorbeeld - is er geen sprake van een duidelijke correlatie (figuur 12).

Figuur 12 - Tong: relatie stock - rekruterig

Wel zijn er een aantal sterke broedjaren die zowel bij kleine als bij grote omvang van het paaibestand werden geproduceerd. Deze uitschieters hebben echter te maken met klimato-

logische omstandigheden bij het paaien en helemaal niet met de grootte van het paai-bestand op dat ogenblik.

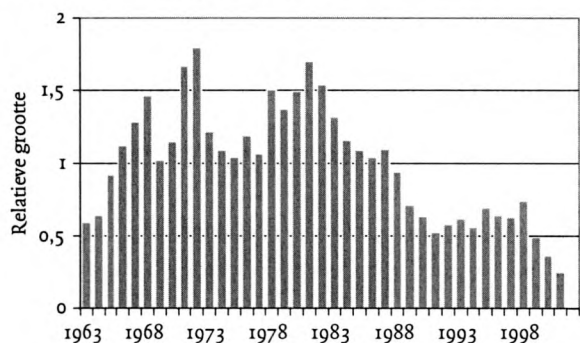
Het is dus niet evident dat grote of kleine paaibestanden altijd een rol spelen. Het verband tussen stock en rekruterings is onduidelijk. Dit is een zeer belangrijke vaststelling met een directe toepassing op het visserijbeleid. Wanneer er geen rechtstreeks verband tussen ouderstand en nakomelingen bestaat, moet men niet per se het bestand hiervoor op een zeer hoog peil houden (bv. door vangstbeperkingen).

Hoe belangrijk zijn de rekruten?

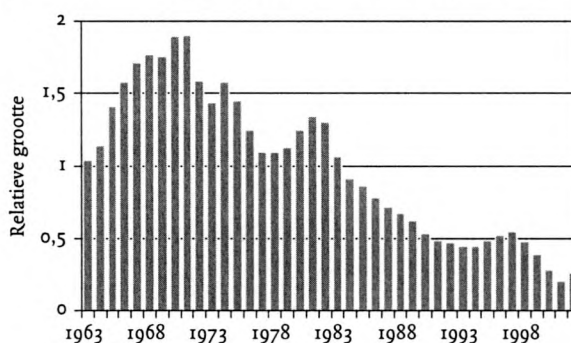
Toch is de invloed van de hoeveelheid geproduceerde rekruten primordiaal op de biomassa en de vangsten. Met andere woorden is de omvang van de broedproductie essentieel bij de populatieaan groei. De volgende drie voorbeelden zullen dit duidelijk aantonen.

Het eerste voorbeeld is de Noordzeekabeljauw. De magere jaren voor de aanvoer van kabeljauw situeerden zich in de periode 1960-1963 en ook nu is er opnieuw een mindere periode. Maar er zijn evengoed periodes geweest met zeer hoge aanvoer (vooral in de jaren zeventig). Dit wijst op een cyclus die niet zomaar mag weggecijferd worden (figuur 13A). Het paai-bestand had een zelfde patroon (figuur 13B). De rekruten anderzijds vertoonden zwakke en sterke broedklassen (figuur 13C) en het is duidelijk dat periodes met hoge vangsten voorafgegaan werden door een reeks van hoge broedklassen. Een gering broed had steeds na

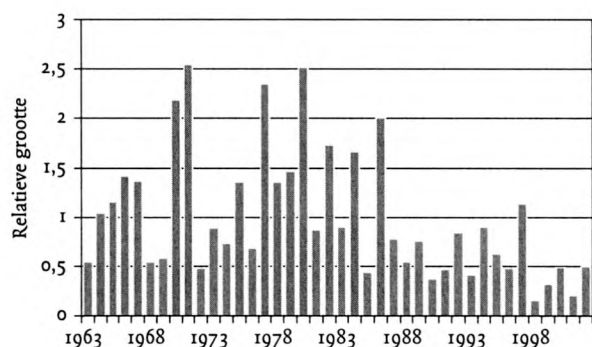
Figuur 13A - Kabeljauw: Aanvoer

Figuur 13B - Kabeljauw: Biomassa van het paaibestand

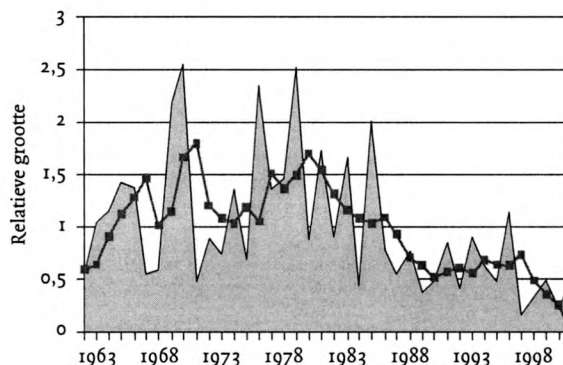

Figuur 13C - Kabeljauw: Rekruten

Legende
gemiddelde = 1
■ <1
■ >1

Figuur 13D - Kabeljauw: Verband rekruten versus aanvoer

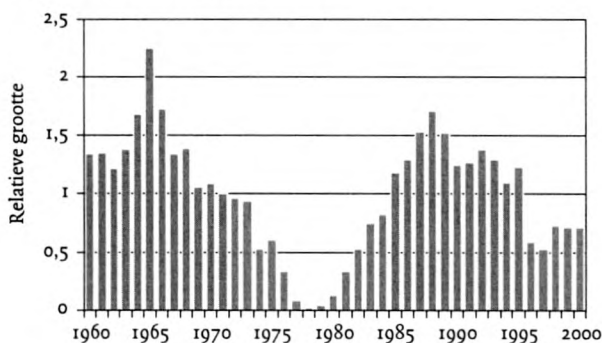

Legende
■ aanvoer
— rekruten

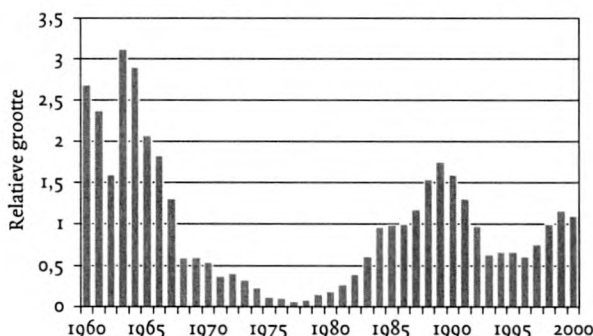
enkele jaren een daling van het kabeljauwbestand tot gevolg. Een hoge aanvoer volgt altijd op een piek in de rekruten. Daalt het aantal rekruten, dan daalt ook de aanvoer (figuur 13D). Er is dus een duidelijk verband.

Het tweede voorbeeld is de Noordzeeharing (figuur 14A-D). Ook bij haring zijn er in de afgelopen 40 jaar een aantal slechte en goede jaarklassen geweest. Deze rekruten lagen steeds aan de basis van de evolutie van de biomassa's. Zwakke broedjaren werden zowel bij hoge als bij lage paaibestanden geproduceerd. Voor deze soort blijkt er dus wel degelijk een rechtstreeks verband tussen stock en rekruterings. Samenvoeging van de gegevens toont dat de goede vangsten de goede broedjaren met een vertraging van een tweetal jaren volgen.

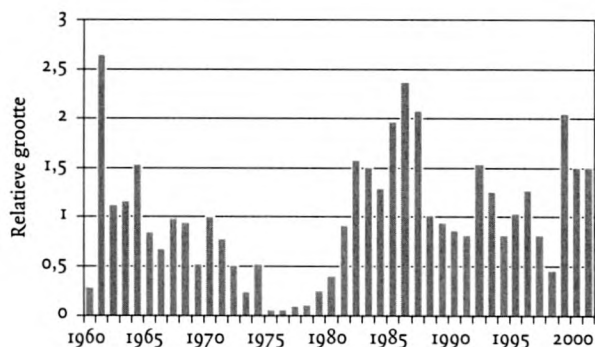
Figuur 14A - Haring: Aanvoer

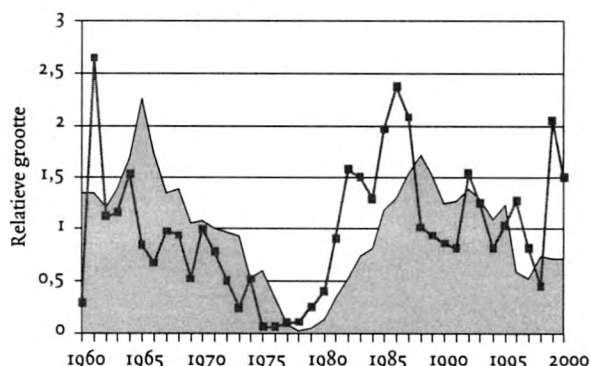
Figuur 14B - Haring: Biomassa van het paaibestand

Figuur 14C - Haring: Rekruten

Figuur 14D - Haring: Rekruten versus aanvoer

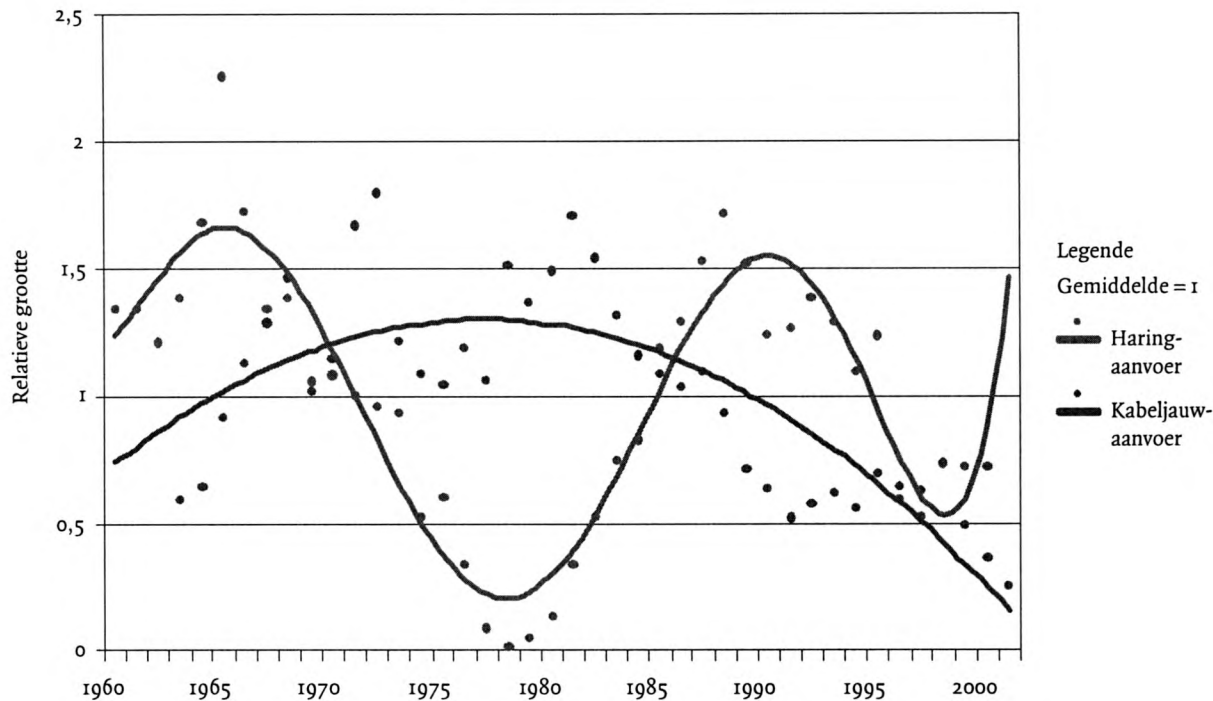

Legende
 gemiddelde = 1
 ■ <1
 ■ >1

Legende
 ■ aanvoer
 ■ rekruten

Bovendien zijn er ook cyclussen waar te nemen die wijzen op de wederzijdse invloed van sommige vissoorten. Vaak kijkt men op een "stock voor stock"-basis in het visserijbeleid terwijl er voldoende signalen zijn van mogelijke interacties tussen de bestanden. De aanvoer van haring en kabeljauw over de laatste 40 jaar toont dit duidelijk (figuur 15). Dat zijn factoren die moeten in overweging genomen worden.

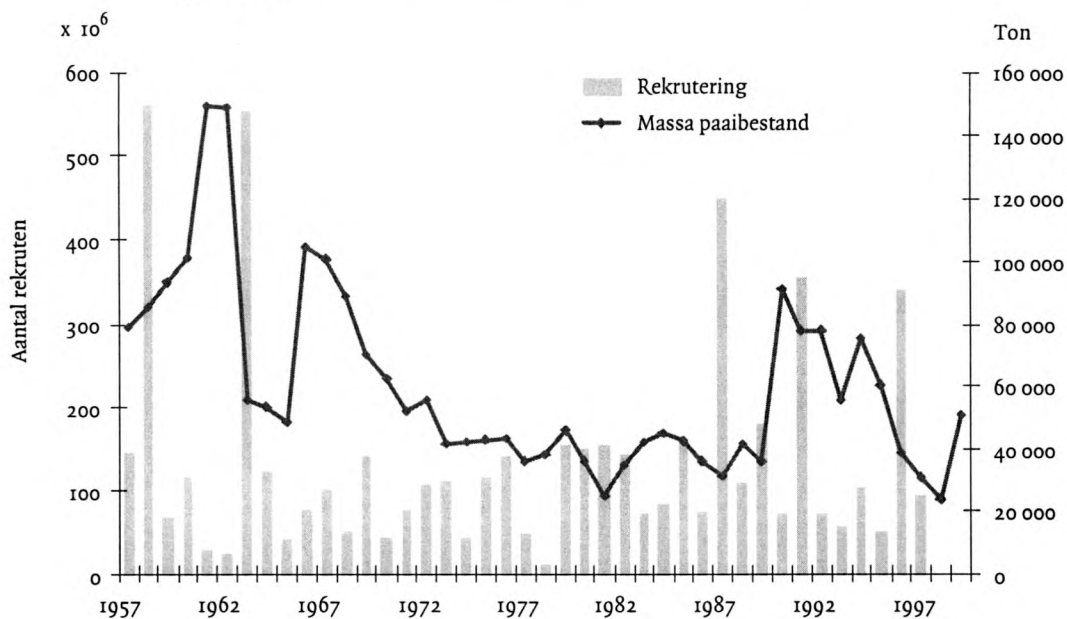
Figuur 15 - Aanvoer: kabeljauw versus haring

Hoge dichtheden van kabeljauw associëren met lage dichtheden van haring en omgekeerd.

Een derde en laatste voorbeeld gaat over tong (figuur 16). Ook daar is de paaistand enorm afhankelijk van de rekruten. Met een goed broed (bv. jaarklasse 1963) stijgen aanvoer en paaistand gevoelig na 2 of 3 jaar.

Figuur 16 - Tong in de Noordzee - Relatie tussen rekrutering en biomassa van het paaibestand

Het is dus duidelijk dat de aanvoer in hoofdzaak wordt bepaald door de sterkte of de zwakte van de broedklassen. De voorbeelden hebben aangetoond dat, ondanks alle goede bedoelingen, er een enorme afhankelijkheid is van “moeder natuur” en de klimatologische omstandigheden. Daar heeft de mens weinig impact op. Sommige correcties zijn wel mogelijk zoals visserijdruk verminderen, maar er zullen altijd factoren zijn die de mens niet in de hand heeft. Dit is geen kritiek op het Europees Visserijbeleid maar bepaalde “feiten” mogen niet genegeerd worden.

Oplossingen?

Besluitend kan men stellen dat 15 jaar Gemeenschappelijk visserijbeleid geen overtuigende resultaten heeft opgeleverd. De jaarlijkse schommelingen in de rekruten liggen aan de basis van de fluctuaties in de visbestanden. Dat betekent niet dat er geen maatregelen genomen moeten worden om de visserijdruk te verminderen. De beheersmaatregelen zoals TAC's en quota, maaswijdte reglementen, minimum aanvoerlengte, gesloten gebieden en capaciteitsvermindering bestonden reeds en blijven. TAC's en quota worden bepaald op basis van data die aangeleverd worden door visserijcampagnes die onafhankelijk zijn van visserij, maar ook gedefinieerd zijn door de aanvoer. Aan die aanvoercijfers scheelt heel wat. Voor een computer geldt “rubbish in is rubbish out”. Foute statistiek leidt tot foute adviesvorming. Daaraan wordt gewerkt. Er is heden een positief signaal in de zin dat de vissers begrepen hebben dat sjoemelen met aanvoercijfers leidt tot een slecht advies en lagere quota. Met de Vlaamse vissers wordt er een vorm van samenwerking ontwikkeld waardoor er betere gegevens aan de visserijbiologen geleverd worden. Bovendien zijn er geregeld contactvergaderingen en besprekingen ter zake. Dit kan alleen maar worden toegejuicht.

Tenslotte nog enkele bedenkingen.

In de hervorming van het Gemeenschappelijk visserijbeleid is meer controle en onderzoek voorzien. Dat kan worden toegejuicht. Er is echter besloten om het voorzorgprincipe in de biologische adviesvorming toe te passen. Dat heeft een enorme impact op de advisering omdat de limieten plots veel lager komen te liggen. Dat heeft voor- en nadelen. Er zijn bestanden die volgens de berekeningen het ene jaar overbevist worden en het andere jaar optimaal bevist worden. Schommelingen in de rekruterings zijn meestal de oorzaak hiervan. Een voorbeeld is de schelvis waarvan het bestand vorig jaar als heel kritisch werd beschouwd en waarvan nu is vastgesteld dat het bestand terug op peil gekomen is door de enorme jaarklasse van 1999. Indien de EU denkt in termen van stabilisatie en van meerjarenplannen wat TAC's en quota betreft, dan stelt zich op dat punt een probleem.

Er bestaan tevens een aantal beperkingen in de hervormingsplannen: misschien moet er ook aandacht uitgaan naar de antropogene activiteiten zoals windmolenparken die bovendien vaak in de kweekgebieden ingeplant worden.

“Meer soorten”-benadering (multi species approach) zal uiteindelijk ook meer aandacht moeten krijgen. Het zou wellicht meer aangewezen zijn om de hervorming simpeler te houden dan de beperkingen die nu opgelegd worden. Als alternatief kunnen efficiënte maatregelen genomen worden zoals gesloten gebieden en gesloten periodes waar met zekerheid kan vastgesteld worden of er overtredingen gebeuren. Daar is ook het positief effect onbetwistbaar. De limitering van het aantal visdagen is een andere mogelijke maatregel. Alleen door het vaartuig een bepaalde tijd aan de kaai te houden kan de visserijdruk met zekerheid stoppen.

Uiteindelijk is er ook de mogelijkheid tot ‘restocking’. Restocking betekent juveniele aanland gekweekte vis uitzetten om de natuurlijke stock aan te vullen. De variabele frequentie van de rekruterings toont dat er altijd een tussenpauze is tussen het paaien en de aanvoer.

De aanvoerlengte wordt meestal pas bereikt na twee à drie jaar zodat er nog tijd blijft om de natuur te corrigeren. In België en in het buitenland werden recent positieve proeven inzake restocking uitgevoerd.

De hier geformuleerde opmerkingen, bedenkingen en voorstellen van de spreker (gesloten gebieden, limitering van de visserijdruk en restocking) zullen zeker in de commentaren van de administratie naar de Minister toe worden opgenomen.

V. Vraagstelling en discussie

Walter Roggeman stelt dat er vier uiteenzettingen van niveau geweest zijn. Deze informatieve vergadering biedt gelegenheid om informatie te verzamelen. Het debat volgt later in andere vergaderingen.

Manu Desutter verduidelijkt eerst dat hij aan de vergadering deelneemt namens UNIZO, maar dat hij voorzitter is van de Commissie Visserij van de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven. De vraagsteller meent dat een aantal elementen ontbreken in de verschillende uiteenzettingen. Hij gaat ervan uit dat iedereen streeft naar een duurzame maar ook een rendabele visserij, dan mag niet alleen in termen van ecologie gedacht worden, maar ook in economische en sociale termen. Het is storend dat de eventuele vermindering van de biomassa steeds aan overbevissing wordt geweten. *Andere nadelige invloeden* zoals pollutie, baggerwerkzaamheden, storten van baggerspecie, fabriekschepen die ganse bestanden opvissen, worden zelden vermeld. Die elementen moeten ook opgenomen worden wanneer het over een duurzaam visserijbeleid gaat. Britse studies hebben erop gewezen dat baggerwerkzaamheden en pollutie een veel negatievere invloed hebben op de visstocks dan de overbevissing.

De reglementering gaat soms zo ver dat via ministerieel besluit bepaald wordt dat in een bepaald gebied bijvoorbeeld 2 kg tong mag gevangen worden gedurende één uur. Dat reglement is bovendien vaak onmiddellijk van toepassing, ook voor schepen die op zee zijn. Dit betekent dat na de vangst van drie tongen van enige grootte alle andere gevangen tongen in zee moeten geworpen worden. De discards nemen nu dergelijke afmetingen aan dat het bijna aan het schandalige grenst. vissers getuigen dat ze massaal kabeljauw moeten teruggooien. Door de massale aanwezigheid van wijting en kabeljauw zijn er geen garnalen in de Vlaamse kustwateren. De gebruikte statistieken – waarop ook Rudy De Clerck wees – zijn cijfers van de aanlandingen. De aanlandingen zijn niet hetzelfde als de feitelijke vangst. Door de verplichte teruggooi worden volwaardige commercieel goede producten verspild tot ergernis van de visser en misschien ook wel van de consument. De consument wordt immers verplicht om meer geteelde vis te eten. Van de geteelde vis moet ook gezegd worden dat voor één kg gekweekte vis vier kg vismeel nodig is. Fabriekschepen mogen ganse visbestanden vernietigen om vismeel te kunnen produceren dat voor één vierde in commerciële vis wordt omgezet.

Manu Desutter pleit, zoals dat in de jaren 1985-1990 ook al gebeurde, voor een minimum vitalis van de Belgische vloot. Vroeger waren er 450 vissersschepen, nu zijn er nog 128 waarvan een 25-tal in Nederlandse handen. Er is gepleit voor een minimum vitalis van 150. Er moet gekozen worden ofwel voor een Belgische of Vlaamse visserij ofwel om de visserij te

laten uitdoven tot een stukje folklore dat nog in beperkte kring stand houdt. Wanneer gekozen wordt voor een duurzame en rendabele visserij moet rekening gehouden worden met andere elementen.

Tenslotte vindt **Manu Desutter** – hij verwijst naar het ongeval met de Zeebrugse vissersboot Flamingo op 8 juli 2002 voor de kust van Engeland – dat het Europese initiatief voor afbouw van kredieten of subsidies voor modernisering *niet ten koste mag gaan van de veiligheid*. De kredieten zouden eerder verhoogd moeten worden voor maatregelen die de veiligheid aan boord verbeteren. Terug verwijzend naar het scheepsongeval: het schip dat vergaan is, heeft een automatisch noodsignaal uitgestuurd waardoor het schip gelokaliseerd werd. Veiligheid moet verder aandacht krijgen.

De natuur heeft men niet in handen. In 2001 was er kabeljauw te kort, nu moet kabeljauw overboord gegooid worden. Misschien komt men in 2003 tot de conclusie dat er toch meer kabeljauw is dan voorzien, maar dan zal er al heel wat schade aangericht zijn. Hij pleit bijna voor het Noors systeem – maar daar zijn ook nadelen aan – dat alle vangst moet aangevoerd worden. Dan zal er ook een zicht zijn op wat effectief gevestigd wordt.

Walter Roggeman distilleert daaruit dat met een aantal factoren onvoldoende rekening wordt gehouden. Er moet echter opgemerkt worden dat in de uiteenzettingen niet alles kon verteld worden. Hij vraagt zich daarom af of de Europese hervormingsvoorstellen rekening houden met die elementen.

Jacques Verborgh stelt dat het nog maar het eerste pakket van voorstellen is. Het is inderdaad zo dat nog meer rekening gehouden zou kunnen worden met externe factoren zoals pollutie en verstoring van het milieu door andere elementen. Dat kan ook aan bod komen bij de discussie van de voorstellen van de Commissie op de Europese Visserijraad. Anderzijds is het ook zo dat de Commissie zeker niet alle schuld aan de vissers geeft. De Commissie stelt alleen vast dat de visserijdruk te groot is voor de beschikbare bestanden, dat is niet hetzelfde als dat de toestand van de bestanden de schuld is van de visserij. Desalniettemin is het nodig om de visserijdruk te verminderen. Dat is de essentie van het voorstel van de Commissie. De suggestie van Rudy De Clerck om vaardagen vast te leggen is één manier om de visserijdruk te verlagen. De volgende vraag is dan echter hoeveel vaardagen? Indien het aantal vaardagen drastisch beperkt wordt, zal de individuele visser zich de vraag moeten stellen of hij in het beroep blijft, of dat hij gebruik maakt van de mogelijkheden om eruit te stappen. Het moet ook duidelijk zijn dat in de voorstellen geen verplichtingen opgenomen zijn om vaartuigen te schrappen, er worden alleen maatregelen voorzien die de stillegging op een betere manier dan tot dusver begeleiden.

Er is ook iets gezegd over de teruggooi. In de tweede trein voorstellen van de Commissie zal een actieplan opgenomen worden omtrent de teruggooi. De teruggooi is een complex probleem. Wanneer wetenschappelijk advies nodig is, moeten goede cijfers beschikbaar zijn. **Jacques Verborgh** denkt wel dat bij het opmaken van het advies schattingen gemaakt worden van de teruggooi. Wellicht baseert men zich niet enkel op de aanlandingen. De oplossing die in Noorwegen toegepast wordt, het verbod op teruggooi, heeft ook nadelen. Wat gevangen en aan boord gehouden wordt, wordt ook geteld en komt in mindering voor de quota voor het lopende jaar. In geval de bijvangst te grote proporties aannemen sluiten de Noorse overheden bovendien in quasi “real time” het betrokken gebied voor de visvangst. In elk geval betekent massale teruggooi dat er een enorme visserijdruk is op die bestanden.

Op gebied van veiligheid is het zeker niet de bedoeling van de Commissie om steun voor de verbouwingen voor veiligheid stop te zetten. Het is wel de bedoeling om verbouwingen die de efficiëntieverhoging van het vaartuig tot doel hebben stop te zetten.

Het minimum vitalis van de Belgische vloot is de Commissie bekend. De Commissie heeft het principe aanvaard bij de goedkeuring van de meerjarenplannen. Het is wel zo dat de

Commissie zich nooit op lange termijn geëngageerd heeft. In de voorstellen van de Commissie is geen sprake van een specifieke uitzondering voor België. Vlaanderen dient zelf zo goed mogelijk zijn zaak te verdedigen, de andere lidstaten zullen dat ook doen.

Walter Roggeman vult aan dat hij van Europees commissaris Wallström zelf gehoord had dat het precies de bedoeling is van de Commissie om naar een leefbare visserij te evolueren. Hoe dat moet getransponeerd worden naar de specifieke Vlaamse situatie is een andere kwestie. Vlaanderen zit in een heel speciale positie in Europa. In het advies moet aandacht besteed worden aan de Vlaamse visserij, maar er moet ook breder ingegaan worden op de voorstellen van de Commissie.

Rudi Yseboodt stelt dat de binnenvisserij de laatste jaren geconfronteerd wordt met kustvisserij. Het betreft visserij op de Beneden Zeeschelde tussen Antwerpen en de Belgische grens. In de Beneden Zeeschelde wordt gevist onder een dubbele regelgeving:

- De (semi)- recreatieve visserij met een vergunning afgeleverd door de Vlaamse overheid, op basis van het besluit van de Vlaamse Executieve van 20 mei 1992 tot uitvoering van de wet op de riviervisserij van 1 juli 1954.
- De beroepsvisserij met de Akte van Consent afgeleverd door de federale overheid, op basis van het Reglement van 20 mei 1843 'betreffende de uitoefening van het recht der visscherij en van den vischhandel' ter uitvoering van artikel 9 van het tussen Nederland en België afgesloten traktaat van 19 april 1839 (Het Scheidingstraktaat). Daarin verlenen beide landen elkaar rechten om grensoverschrijdend te vissen.

Bij de recente aanpassing van de Vlaamse visserijwetgeving zijn er een aantal overwegingen meegenomen, o.a. dat de Beneden Zeeschelde een paai- en kraamkamerfunctie heeft voor een aantal soorten die voor de kust- en zeevisserij heel belangrijk zijn (bv. tong, zeebaars, garnaal). Er zijn ook problemen met PCB in paling. De Vlaamse minister voor leefmilieu heeft onlangs nog een meeneemverbod uitgevaardigd voor paling gevangen in de binnenwateren. Er zijn ook nog enkele problemen met de habitat- en vogelrichtlijngebieden waarin momenteel nog gevist wordt. Het verstrengen van de Vlaamse visserijregelgeving voor de semi-professionele visserij in de Beneden Zeeschelde lijkt bijgevolg aangewezen.

Het concrete probleem is dat Vlaanderen geen vat heeft op de sector van de beroepsvisserij die onder de Akte van Consent vist. Dit is inmiddels ook bevestigd door een aantal PV's die zijn opgemaakt. Deze vissers gebruiken o.a. meer tuig dan toegelaten, ze vissen met drastische methodes – de vangst van juveniele vis is enorm in vergelijking met de fractie van commerciële vis. Uit informeel overleg met Rijkswaterstaat en het ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij van Nederland is gebleken dat zowel Nederland als Vlaanderen een gemeenschappelijke visserijwetgeving wensen. Nederland voelt vooral ook de nood om regels op te stellen voor de kraamkamerfunctie van de Beneden Zeeschelde. Alhoewel zeevisserij een Vlaamse bevoegdheid werd, schiet de Vlaamse visserijwetgeving momenteel blijkbaar te kort, omdat de Akte van Consent nog steeds door een federale overheidsdienst (Bestuur Maritieme Zaken en Scheepvaart) wordt afgeleverd. Gaat de hervorming van het Gemeenschappelijk visserijbeleid ook een impact hebben op de visserij in de Zeeschelde en zoniet, hoe kan die visserij toch in goede banen geleid worden?

Jean-François Verhegghen stelt dat de problematiek van de visserij op Zeeschelde reeds een aantal jaren aansleept. Het betreft enkele vaartuigen van zogenaamde Scheldevisserij die zijn ingeschreven in een aantal historische havens van Boekhoute, Rupelmonde, Antwerpen enz. en niet beschikken over een visvergunning. Dit betekent dat zij enkel de riviervisserij mogen bedrijven. Op de Zeeschelde mogen zij vissen tot aan de buitengaatse lijn. De buitengaatse lijn is een limiet die door de Nederlandse overheid gedefinieerd is en die ongeveer van Breskens naar Vlissingen loopt. Jaren terug heeft België een soort vrijstellingsregel kunnen afdwingen van Nederland. Deze regel van de Nederlandse overheid heeft betrekking op de Scheldevisserij die op basis van historische gegevens – een Akte van Consent –

hun visserij mogen bedrijven. Dat is zo geregeld geworden omdat een aantal vaartuigen zeevis vangen zoals tong, garnaal enz., inclusief een aantal quotasorten. Die vangsten werden aangeland in Nederlandse havens (o.a. Breskens). De lidstaat van aanlanding moet de aanlandingen in zijn havens rapporteren naar de Commissie om de quotaopvolging mogelijk te maken. De vrijstellingsregel moet voorkomen dat de Scheldevisser het Belgisch quotum zouden opvissen. Het afdwingen van de reglementering op de Zeeschelde binnen de buitengaats lijn is een Nederlandse bevoegdheid aan de Nederlandse kant van de grens en valt onder de Vlaamse reglementering voor riviervisserij aan de Vlaamse kant. Strikt genomen vallen zij niet onder de algemene bepalingen van het Gemeenschappelijk visserijbeleid.

Rudi Yseboodt hoort het antwoord graag. Nochtans werd vorig jaar een proces verbaal opgemaakt tegen een Vlaams beroepsvisser omwille van het vissen met te veel tuigen. Recent werd een proces-verbaal opgemaakt voor het meenemen van paling. De meegenomen paling wordt aangeland in Nederland en komt dan zo terug naar Vlaanderen. Beide zijn vrijgesproken met het argument dat ze niet onderworpen zijn aan de Vlaamse reglementering maar wel aan de Akte van Consent.

Walter Roggeman denkt dat dit juridisch betwistbaar is, maar het zou niet slecht zijn daarover in het advies op te nemen. Het is een nieuw gegeven dat de Westerschelde van betere kwaliteit wordt en dus belangrijker wordt als kraamkamer. Daarmee moet rekening kunnen worden gehouden. Op zijn vraag over hoeveel vaartuigen het gaat, antwoordt **Jean-François Verhegghen** dat het over een 10 à 12 vaartuigen gaat. Twee daarvan zijn bijzondere gevallen die tot de "oude" buitengaats lijn mogen vissen. Het is immers ook zo dat de definitie van de buitengaats lijn in de tijd gewijzigd is.

Het valt **Rudy Verheyen** op dat de vertegenwoordiger van de wetenschap een andere mening heeft over de overbevissing. Het belang van de natuur en het grote herstelvermogen van de natuur worden benadrukt. Het verbaast hem enigszins dat een stelling naar voor komt waaruit blijkt dat de alarmerende berichten over overbevissing in vraag gesteld worden, waarin de onderbouwing van de maatregelen op Europees niveau betwijfeld wordt. Anderzijds is er een opmerking dat er nog andere oorzaken zijn voor de huidige toestand door menselijke ingrepen: het verstoren van de broedgronden, vervuiling, ... waar zelden over gesproken wordt. Deze twee punten zullen later in het advies zeker een grote rol spelen. De voorzitter van de MiNa-Raad vraagt zich af of er geen cijfers bekend zijn die duidelijker zijn. Het gaat hier om zeer ruwe gegevens. Het is bekend dat het reproductievermogen van vissen per individu hoog is. Het is duidelijk dat bij voldoende voedsel, voldoende beschutting en een gunstige temperatuur een soort zich enorm kan reproduceren. Het is bijgevolg mogelijk dat zelfs zonder tussenkomst van de mens er een grote sterfte is in juveniele stadia omdat er te weinig ruimte beschikbaar is. Indien daarvan een deel geoogst wordt, dan weten we dat die populaties daar bijna niet onder leiden. De gevangen exemplaren zouden in de natuur toch gestorven zijn of andere exemplaren die dan zouden gestorven zijn, blijven nu leven. Dat noemen we de draagkracht van een soort waarbij heel wat factoren meespelen. Dat kwam te weinig uit de toelichting naar voor. De relatie daarvan met de schommelingen van de aantallen en de link met het rekruteren is niet duidelijk. De voorzitter was naar de hoorzitting gekomen met de idee dat er zeker rooibouw is in de Noordzee en in de gebieden die de Commissie wil reglementeren. De uiteenzetting heeft hem doen twijfelen. **Walter Roggeman** meent dat dit misschien de bedoeling was.

Rudy De Clerck antwoordt op de opmerking omtrent de duidelijkheid van de gegevens dat het aantal rapporten dat ICES jaarlijks produceert enorm is. Er wordt heel wat werk verricht in de werkgroepen. De vraag is echter of de vangstgegevens betrouwbaar zijn. Die gegevens zijn altijd lager dan het effectief aantal gevangen exemplaren. Dat leidt automatisch tot een lagere stand van de stock die worden ingevoerd in de berekeningen, wat op zijn beurt leidt tot lagere vooruitzichten. Het is een vicieuze cirkel. De betrouwbaarheid is verschillend van

stock tot stock. De spreker heeft niet beweerd dat de kabeljauw niet overbevist is, de toestand is triest, maar er zijn nog honderden andere soorten waar amper over gesproken wordt. In de berichtgeving wordt het allemaal een beetje ongenueanceerd gebracht. Er zijn nu bijvoorbeeld twee probleemvissen: de heek en de kabeljauw. Maar de Noordzee barst nu van de haring, twee jaar geleden was er een bijzondere jaarklasse. Het quotum zal bijna verdubbelen dit jaar, maar niemand spreekt daarover.

Er moet genuanceerd worden stock per stock en jaar per jaar. In functie van het advies stelt hij dat teruggooi een levensgroot probleem is. Omwille van het quotum gooit men vissen terug in zee. Maar tijdens het vissen sterven veel vissen, zodat het teruggooien weinig zin heeft. In verschillende visserij-instituten is men nu bezig om meer selectieve visserij toe te passen. Ontsnapping wordt mogelijk gemaakt tijdens het vissen zelf. De vis kan in redelijk goede omstandigheden uit het net ontsnappen. Dat is eenvoudiger gezegd dan gedaan. Er zijn maaswijdtereglementeringen, maar daar zijn ook grenzen aan. De mazen kunnen zo groot worden dat men niets meer vangt. Er is dus ook een wisselwerking met het rendabel vissen. Bovenop zijn de meeste mazen ruitvormig in de lengte van het net. Wanneer het vaartuig de kracht opdrijft, wordt de opening praktisch nul omdat de opening zich toetrekt. Daarom wordt nu onderzoek uitgevoerd naar vierkante mazen in de rug van het net (windows) waardoor vissoorten kunnen ontsnappen vooraleer ze in de kuil terechtkomen. Andere onderzoek betreft het vormen van bepaalde kanalen met roosters in de netten waardoor bepaalde vis kan ontsnappen en de doelsoort wel gevangen wordt. Er is ook elektrische visserij om met impulsen bepaalde klassen van garnalen te vangen.

Jan Haelters bevestigt dat bepaalde vissoorten zich zeer snel voortplanten en dat de rekrutering zeer sterk door het milieu beïnvloed wordt. In gemengde visserij worden niet enkel die soorten gevangen, maar ook andere soorten die zich niet zo snel voortplanten zoals roggen en haaien die het zeer moeilijk hebben in de Noordzee en elders. De vleet is uitgestorven in de Noordzee en wordt bijna niet meer gevangen in de Ierse Zee waar het dier vroeger ook heel algemeen was. De vleet die nu aangevoerd wordt, komt uit gebieden die vroeger niet bevestigd werden, uit diepere wateren. Zeker voor gemengde visserij is het zeer belangrijk dat gebieden gevrijwaard worden, waar bijvoorbeeld de boomkorvisserij geen toegang heeft voor de bescherming van haaien en roggen. Een quotum in de gemengde visserij zal de slechte situatie van haaien en roggen niet oplossen. Enkel een vermindering van de visserij-inspanning en eventueel het sluiten van bepaalde gebieden waar de vleet en andere roggen nog voorkomen, kan nog een effect hebben.

De spreker wil ook nog even reageren op de tussenkomst van Manu Desutter over de andere activiteiten die plaatsvinden op zee. Er zijn inderdaad andere activiteiten met een negatieve milieu-impact, maar daaraan wordt ook gewerkt. Het is aan de visserij om naar zichzelf te kijken en niet de schuld te leggen bij andere activiteiten. Zo is bijvoorbeeld de verbeterde waterkwaliteit van de Westerschelde een positief effect van beleid op andere vlakken.

Jan Spaas volgt de vergadering als voorzitter van de Vereniging van Vlaamse Polders en Wateringen. Wat de visserijmethodes betreft, heeft hij niemand iets horen zeggen over het trawl-vangen (*n.v.d.r. met de hengel?*) wat vroeger zeer gebruikelijk was. Nu behoort het meer tot het domein van de sportvisserij waarbij toch maar een bepaalde maat van vis gevangen wordt en alle andere vis onaangeroerd blijft. Het is wellicht wishfull-thinking dat die methode nog op grote schaal zou toegepast worden, maar het zou in elk geval voor de selectiviteit een enorme stap voorwaarts zijn.

Rudy De Clerck antwoordt dat de mens in de geschiedenis zo inventief is geweest dat hij duizend methodes om vis te vangen heeft ontwikkeld. De "troll" visserij is er één van. Deze visserij met lijnen en haken getrokken door een vaartuig, wordt vooral toegepast bij de pelagische visserij waarbij de doelsoorten haring en vooral tonijn zijn. Deze methode is niet in gebruik in de Noordzee. Uiteraard is dit een zeer selectieve visserij maar beperkt in zijn toe-

passing. Voor de visserij op platvis (bodemvisserij) is deze methode helemaal niet bruikbaar omwille van zijn specificiteit (uitsluitend werkzaam in de waterkolom, niet bruikbaar op de zeebodem).

De thans gebruikte vangstmethode op platvis in het NO-Atlantische gebied is de boomkor die inderdaad weinig selectief is, niet door de maaswijdte, maar wel door de structuur van het net. Vandaar dat thans veel onderzoek gebeurt om de selectiviteit te verbeteren. Vroeger werd uitsluitend met de "otter trawl" (bordenvisserij) gevist, nu gebruikt iedere visser die op platvis vist de boomkor. Hij vergelijkt dit met de situatie in de landbouw: het paard wordt niet meer gebruikt en de tractor wel. Indien een visserijmethode drie keer meer rendement oplevert, dan moet gereguleerd worden via visdagen. De visser gaat altijd voor rendement op zee. Het overboord gooien van vis is niet de keuze van de visser, want hij heeft er meer werk mee.

Jan Spaas herinnert zich dat de Scandinaviërs en IJslanders tot voor enkele jaren nog massaal dat systeem gebruikten op verzoek van de consument. **Rudy De Clercq** antwoordt dat dit een typische visserij is voor rondvis, maar wij vissen platvis. **Jan Spaas** merkt op dat het probleem veel ruimer is dan wat gevist wordt door onze vissers.

Walter Roggeman onthoudt dat de niet-selectiviteit bij het vissen een enorm probleem is.

Kathy Belpaeme van het Coördinatiepunt voor geïntegreerd beheer van kustgebieden vraagt in welke mate de reglementering voor aquacultuur voldoende is omdat er op dit moment in België nagenoeg niet aan aquacultuur wordt gedaan, behoudens op enkele plaatsen. Er wordt sterk naar aquacultuur gekeken in de toekomst als een mogelijk activiteit om andere inkomsten of diversificatie van visserij te beogen. Heel wat wetenschappelijk onderzoek heeft gewezen op de risico's van aquacultuur, zij het op land of op zee. Worden activiteiten zoals restocking tot aquacultuur gerekend? Er moet toch een duidelijke opvolging komen om na te gaan of er geen onevenwicht ontstaat en of de methode dus minder duurzaam is wanneer soorten toegevoegd worden aan een ecosysteem dat normaal uit heel wat soorten bestaat. Bestaat hier enige reglementering voor?

Een tweede vraag is misschien een beetje naïef, maar in het Gemeenschappelijk visserijbeleid wordt over het aantal schepen gesproken, vermoedelijk wordt ook gedacht in termen van vermogen van de schepen. Uit de tabellen van Jan Haelters bleek duidelijk dat er een stijgende impact op het ecosysteem is naarmate het vermogen van de schepen stijgt. Zijn daarvoor maatregelen voorzien?

Jean-François Verhegghen stelt dat aquacultuur wel degelijk onder het Gemeenschappelijk visserijbeleid valt en op nationaal vlak is de reglementering vrij beperkt en betreft voornamelijk sanitaire maatregelen (keuring enz.). In essentie moet het onderscheid gemaakt worden tussen de mariene aquacultuur, die momenteel zo goed als onbestaande is in België en waarvan de toepassingsmogelijkheden ook vrij beperkt zijn op een vlakke kust. Misschien kan prospectief gedacht worden en kan de problematiek van de windmolenparken aangehaald worden. Misschien bestaat daar een mogelijkheid voor mariene aquacultuur. De zoetwateraquacultuur is weinig vertegenwoordigd in Vlaanderen, in Wallonië is het een ietsje beter met forellenkweek. Een specifiek wettelijk kader bestaat niet. Wat de structuurmaatregelen betreft was er reeds opvolging op gewestelijk niveau zowel in Vlaanderen als Wallonië.

Wat de karakteristieken van vloten betreft, van de parameters die gehanteerd worden om ergens de capaciteit van een vloot uit te drukken gebruikt men aantallen (absolute hoeveelheden), maar wordt ook gebruik gemaakt van twee bijkomende parameters: het motorvermogen en de tonnage van het vaartuig. Die parameters zijn beperkt en liggen vast voor de verschillende lidstaten. De Commissie denkt eraan om bijkomende parameters in te voeren zoals vistuig, aantal vistuig en andere parameters waarover nog moet gediscus-

sieerd worden.

Rudy De Clerck stelt dat voorzichtig moet omgegaan worden met restocking. In ieder geval moeten de nakomelingen het resultaat zijn van een grote variatie van genetisch verschillende soorten. Indien zou gewerkt worden met amper twee ouderparen, is er kans dat het genetisch evenwicht verbroken wordt. De draagkracht van het systeem is ook een element. Het is niet de bedoeling om massa's vis op één bepaalde plaats uit te zetten en daarna na te gaan hoe alles evolueert. Er moet bekeken worden welke plaatsen in aanmerking komen. Restocking mag zich ook niet jaarlijks voordoen. Indien er een tweetal of meer slechte broedjaren elkaar opvolgen, kan het wenselijk zijn iets te doen. Vermits er toch weinig kleine vis aanwezig is, kan restocking gebeuren. Men moet durven positief denken en men moet de natuur die zoveel positieve invloed heeft durven corrigeren wanneer het nodig is. Uiteraard moet dat gebeuren met het nodige voorbehoud.

Jacques Verborgh stelt dat de vermindering van de visserij-inspanning op twee manieren kan gebeuren. Enerzijds is er de beperking van het aantal zeedagen zodat het aantal gebruikte kW naar beneden gaat. De andere manier is de definitieve stillegging of schrapping van de vaartuigen. Indien de Commissie voorstelt om de visserij-inspanningen te verminderen en als gekozen wordt voor de vermindering van het totaal kW of tonnage, gaat zich dat het meest concreet vertalen in een vermindering van het aantal vaartuigen. In de praktijk gaat men noch het motorvermogen, noch de tonnenmaat van individuele vaartuigen verminderen. Alleen het stilleggen en het uit de vaart nemen zullen toegepast worden. De verminderingen van visserij-inspanning gaan gebaseerd zijn op verschillende parameters, maar het resultaat gaat in principe het meest vaststelbaar zijn door de afname van het aantal vaartuigen.

Jos Gysels vraagt zich in algemene termen af wat de beleidsruimte of de vrijheidsgraden zijn voor Vlaanderen om andere maatregelen te nemen wanneer de MiNa-Raad zich kritisch zou uitspreken over een bestaande of voorgestelde maatregelen die al dan niet effectvol zijn? Hij denkt daarbij aan gebiedsgerichte bescherming, reglementeren van vismethodes, enz.

Jean-François Verhegghen antwoordt dat er weinig speelruimte is. Het kader wordt vastgelegd door het Gemeenschappelijk visserijbeleid en het principe wordt gehanteerd dat een lidstaat strenger mag zijn in bepaalde gevallen: als het strikt lokale bestanden betreft en als het enkel de eigen onderhorigen aangaat. Bijkomende maatregelen die ook vissersvaartuigen van andere lidstaten treffen, zijn niet toegelaten. In concreto voor de Belgische situatie is er de huidige gedeeltelijke bescherming voor de driemijlszone waar België in overleg met Nederland een drietal jaren terug een beperkte beschermende maatregel heeft genomen in verband met het niet toelaten op de visgronden van grotere vaartuigen (> 70 Bt) om de tongvisserij te bedrijven. De speelruimte is bijgevolg vrij beperkt.

Walter Roggeman vraagt of het denkbaar is om beperkte maatregelen te nemen omwille van andere Europese regelgeving zoals Habitatrictlijn, Vogelrichtlijn, enz. **Jean-François Verhegghen** antwoordt dat het kan. In het kader van de wet op de bescherming van het mariene milieu wordt gedacht aan definiëren van beschermde gebieden. Dat is twee jaar geleden ter sprake gekomen en het heeft voor heel wat bezorgdheid en commotie gezorgd. **Jan Haelters** vult aan dat er drie jaar geleden inderdaad voorstellen geweest zijn voor het oprichten van mariene beschermde gebieden. In de voorstellen was duidelijk dat er geen visserijmaatregelen genomen zouden worden, maar toch is het de visserijsector die het felst geprotesteerd heeft. Het is ook zo dat het oprichten van mariene beschermde gebieden niet afgelast is, maar uitgesteld. Gezien de huidige impact op het ecosysteem is het duidelijk dat mariene beschermde gebieden zonder visserijmaatregelen niet hoeven opgericht te worden omdat het toch zinloos zou zijn.

Jan Mees heeft een opmerking en een vraag. Er is een consensus in de wereld van de visse-

rijbiologen dat de visserijsector in een grote crisis zit. Wereldwijde overbevissing is wel degelijk een feit en het is één van de redenen waarom het Gemeenschappelijk visserijbeleid nu hervormd wordt. Er moet een onderscheid gemaakt worden tussen de aanvoer van aquacultuur en de aanvoer van de vangst (capture). Een van de eerste grafieken van Rudy De Clerck met een stijgende wereldaanvoer tot heden is misleidend in dat opzicht. Er is vroeger dit jaar een publicatie verschenen in Nature waarin werd aangetoond dat de wereldwijde visvangst gedurende de laatste 13 jaar reeds een afnemende trend vertoont. Dit ondanks de inspanningen voor vangstverminderingen in de EU. Er is dus wel degelijk een ernstig effect van visserij op visbestanden. Een van de voorstellen die vaker vermeld worden als middel om dit verhelpen is wereldwijd visserijvrije zones afbakenen. Het vaakst genoemde getal in dat verband is dat ongeveer 25% van de oceanen visserijvrij zouden moeten zijn om tot een duurzame visserij te komen. In de voorstellen tot hervorming van het Gemeenschappelijk visserijbeleid ontbreekt dat wel. Nergens worden visserijvrije zones als maatregel opgenomen. Rudy De Clerck suggereerde bij de reeks simpele effectieve maatregelen ook het installeren van gesloten gebieden en perioden. **Jan Mees** vraagt zich af of volledig visserijvrije zones ook gunstig effect op visbestanden kunnen hebben.

Walter Roggeman meent dat hij wel een kaartje gezien heeft met visserijvrije zones in de noordelijke Noordzee. **Jacques Verborgh** bevestigt dat het gebruik van visserijvrije zones bij de EU bekend is. Vorig jaar nog werd het ook toegepast in het kader van het kabeljauwherstelplan. Eén van de documenten stelt dat moet nagegaan worden in hoeverre de “no take” zones kunnen ingevoerd worden. Maar men moet zich daar geen al te grote illusies over maken. Het betekent alleen dat de druk op de andere zones zal toenemen. De vissers gaan daarom hun vaartuij niet aan de kade leggen, ze gaan wel hun inspanning verleggen naar andere zones. Zo zullen zones die voorheen onder redelijke druk stonden nu onder grotere druk komen te staan.

Rudy De Clerck verwijst naar de grafiek over de jaarlijkse toename van de aanlandingen. De aquacultuur bedraagt ongeveer 30 miljoen ton op een totaal van 120 miljoen ton. Het was de bedoeling om aan te tonen dat er een stijgende trend was na de tweede wereldoorlog, maar het maximum zal nu wel bereikt zijn. Bovendien blijven cijfers ook maar cijfers. Er zitten ook heel wat onbetrouwbare gegevens in. Veel belang moet er niet aan gehecht worden. De cijfers van FAO van dit jaar tonen een stijging van de visaanvoer met 5%. Er is alleszins nood aan beperking en stopzetting. De gesloten visserijzones zijn nuttig omdat dit gebied gerust gelaten wordt, maar het nadeel is dat dezelfde vloot elders dubbel gaat werken. Indien er gelijktijdig geen koppeling is met de beperking van het aantal vaartuigen, heeft het niet veel zin. Het principe is wel nuttig. De toekomst zal uitwijzen hoever men zal gaan.

Hubert David heeft een zeer praktische vraag. Het probleem van “port-state”-control is een keer ter sprake gekomen. Dat gaat over de vraag wie autoriteit heeft over de schepen. Voor milieu is dat belangrijker dan enkel maar visserij. Het gaat ook over ongecontroleerde lozingen en luchtverontreiniging van schepen. In het verleden zijn er voorstellen geweest om dat door te voeren, maar het komt niet van de grond. Is er hoop dat het in de toekomst mogelijk wordt dat het schip gecontroleerd wordt door de lidstaten of de havenautoriteiten waarin het vaart?

Jacques Verborgh stelt dat visserijvaartuigen in principe gecontroleerd worden door de lidstaat waar de aanlanding plaatsgrijpt. Ze kunnen ook gecontroleerd worden wanneer zij een haven binnenlopen zonder te lossen en ook controle op zee door de kuststaat is mogelijk. Die bevoegdheden liggen vast. Er is natuurlijk een verschil in de intensiteit van de controles van de ene lidstaat tot de andere. Sommige lidstaten leggen meer nadruk op controle op zee, andere leggen meer de nadruk op de controle van de aanlandingen. Buiten de EU-wateren blijft de vlaggenstaat verantwoordelijk voor zijn vaartuigen en kan er in theorie ook controle uitoefenen. Dat wordt natuurlijk bemoeilijkt door de aard van de activiteit: het is niet evident om een visserijwachtschip uit te sturen naar veraf gelegen internationale wate-

ren. Bijvoorbeeld, controle door de vlaggenstaat voor Europese vaartuigen die voor de Canadese kust gaan vissen is moeilijk. Belgische vaartuigen vissen echter zelden in internationale wateren.

Hubert David vraagt of er gevaar bestaat voor uitvlaggen van de vloot.

Jacques Verborgh stelt dat dit gevaar theoretisch bestaat. In de praktijk is het zo dat de verdeling van de Europese vangstquota gebeurt op basis van de historische vangsten. Een land als Luxemburg heeft geen quota. Een registratie in Luxemburg leidt ertoe dat er geen recht is op quota voor commerciële soorten. Het heeft dus geen nut. Een registratie buiten de EU zal in de praktijk weinig voordelen meebrengen. Het is wel zo dat registratie in een andere lidstaat mogelijk is, maar dan komt men in concurrentie met andere vissers. Zo is er interesse uit Nederland om zich in de Belgische vloot in te kopen.

Jan Spaas denkt dat het nuttig zou zijn moesten de aanlandingen van wilde vis vergeleken worden met de aanlandingen van gekweekte vis. Wat wij in Vlaanderen van eigen vangst consumeren is onbelangrijk.

Jean-François Verhegghen bevestigt dat. Het verschil tussen import en export in België is 150.000 ton. De aanvoer van vis gevangen in Communautaire of Noorse wateren door Belgische vaartuigen is 26.000 ton per jaar. Daarvan is 18.000 ton aangeland in Belgische havens (Zeebrugge, 12.000 ton/j; Oostende, 5000 ton/j en de rest in Nieuwpoort).

Dirk Uyttendaele stelt dat de MiNa-Raad ongetwijfeld iets zal willen zeggen over de regionale adviescomités. De Raad houdt er immers van om over andere adviesraden iets te zeggen. Bij de opsomming van wie daarin vertegenwoordigd is, is structureel niets vermeld over de milieubeweging. Een tweede punt is hoe het zit met wateren die gelinkt zijn met een bepaalde regio, maar waar vissers uit andere lidstaten toch komen vissen. Hoe gaat dat zich weerspiegelen in de regionale adviescomités?

Jacques Verborgh stelt dat het hele idee van de adviescomités nog concreet moet worden ingevuld. Er moet eerst een politieke beslissing komen op niveau van de visserijministers om inderdaad tot de oprichting van dergelijke raden over te gaan. "Regionaal" kan een verschillende betekenis hebben van streek tot streek. Er zouden grensoverschrijdende RAC's kunnen bestaan, bijvoorbeeld een raad voor Zuid-Nederland en België. In andere lidstaten kan regionaal een heel andere betekenis krijgen, bijvoorbeeld in Frankrijk zou een raad voor alleen maar het zuidelijk deel van Bretagne kunnen worden opgericht.

De samenstelling van de raden zal waarschijnlijk ook in belangrijke mate op nationaal niveau geregeld worden. De samenstelling kan verschillend zijn van streek tot streek. In sommige raden kunnen vertegenwoordigers van de milieubeweging aanwezig zijn, in andere niet. Een concrete invulling van de werking is voorlopig nog niet mogelijk.

Jan Seys stelt dat het instellen van gesloten gebieden reeds verschillende keren is vermeld als mogelijk belangrijk instrument binnen het visserijbeleid. Gesloten gebieden kunnen echter ook een rol spelen in het beschermen van ecologische waarden. In die zin pleit hij ervoor om in de hele discussie over de implementatie van het Gemeenschappelijk visserijbeleid een overleg met alle functies en sectoren aan bod te laten komen. Zandwinning, baggerwerken en allerlei andere ingrepen in het milieu met een invloed op de visserij zijn immers niet los te koppelen van het ruimtelijk beleid op zee, waarvan het instellen van gesloten gebieden deel uitmaakt. Uit de praktijk (bv. in discussie over windmolens) blijkt dat het wenselijk is bij ingrepen in het ruimtelijk beleid te anticiperen op reacties door andere gebruikers, om te vermijden dat de verminderde druk op één plaats leidt tot een doorschuifoperatie en een verhoogde druk elders. Een geïntegreerd overleg met alle sectoren is dan ook essentieel.

Walter Roggeman denkt dat dit absoluut nodig is in de specifiek Vlaams-Belgische context.

Een kaartje met allerlei gebieden met allerhande activiteiten op zee geeft een onvoorstelbaar beeld. Het zal zeker nodig zijn om tot een geïntegreerd beleid te komen. Er is geen ruimte om iedereen een plaats te geven.

Dirk Knapen verwijst naar de windmolens en vraagt of er gegevens zijn over de effecten van de verschillende activiteiten op zee. Bestaat er enige informatie over bijvoorbeeld de invloed van de PCB-verontreiniging in de Zeeschelde, de invloed van zandwinningen, van klimaatverschuiving. In het klimaatplan staat nu vermeld dat aan de kust rekening moet gehouden worden met een niveaustijging van 60 cm. Wat zijn de implicaties daarvan?

Walter Roggeman vermoedt dat meer water meer plaats betekent om in te vissen, maar het zal wellicht niet zo eenvoudig zijn. Rond PCB's (polychloorbifenylen) zullen er wellicht metingen zijn, voor zandwinningen wordt dat een stuk moeilijker.

Er is een zandwinningfonds, wat betekent dat concessionarissen een zeker bedrag moeten afstaan om onderzoek te financieren. Er bestaat iets parallel rond baggerwerken, en in één van de studies waar het Departement van Zeevisserij aan meewerkt, staat vermeld dat er tot dusver nog geen effecten vastgesteld zijn van de baggerwerken op bijvoorbeeld bodemorganismen. Er bestaat heel wat informatie over.

Manu Desutter stelt dat Vlaanderen nog altijd niet bevoegd is over de zee. Dat is nog steeds een federale bevoegdheid. Visserij is Vlaams, maar de andere materies zijn federaal. Hij pleit er al geruime tijd voor dat de federale staat een structuurplan maakt voor de EEZ. Nu is het een soort vuilbak waar alles kan. Een juridische schets die wetenschappelijk gefundeerd is over wat waar kan in onze economische zone is dringend nodig. Hij pleit ervoor dat de 12-mijlszone maximaal beschermd zou worden. De monding van de Schelde, de vlakte van de Raan, het estuarium en onze zandbanken zijn zeer belangrijk en zijn quasi uniek in de ganse Noordzee. De bescherming van de 12-mijlszone is belangrijk – en hij wil het niet hebben over de windmolenparken – maar hij begrijpt niet dat zandwinning op de Gotebank die verder van de kust ligt dan de vlakte van de Raan verboden wordt. Er zijn gesprekken om de zandwinning in te perken omdat de schade er reëel is. Misschien kan in de toekomst de 12-mijlszone maximaal gevrijwaard worden om iets te doen voor onze visserij. Dit betekent niet dat er niet meer gevestigd zou mogen worden, maar dat andere activiteiten zouden verboden worden. Hij verwijst over de grens. In Nederland heeft Albert Heyn beslist geen schol meer in de rekken te leggen in de paaiperiode, omdat ze kuitziek zijn. Zij geven het signaal aan de consument om geen kuitzieke vis te eten. We moeten verder denken en bepaalde zones verbieden voor de visserij in bepaalde periodes.

Walter Roggeman stelt voor om de bespreking te stoppen en dankt de sprekers. Hij hoopt bijna evenveel volk te mogen verwachten in de werkgroep om tot een voldragen advies te komen. Hierop nodigt hij iedereen uit voor de drink.

Redactie verslag: Vera Casteels en Ignace Decanq

Eindredactie: Dirk Uyttendaele